

Kommunikationsavdelningen

Författare
Kristina Ridal Ceder

Godkänd av
Thomas Rolén

Uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser inför nämndemannavalet 2023

Slutrapport (Ju 2022/02408)

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Grundläggande information.....	6
	2.1 Bakgrund.....	6
	2.2 Förutsättningar	6
	2.3 Mål	7
3	Genomförande.....	8
4	Kommunikationsstrategier	8
	4.1 Målgrupper.....	8
	4.2 Strategier i genomförandet	9
5	Genomförda kommunikationsinsatser.....	10
	5.1 Nominerande och väljande organ	10
	5.2 Domstolar	11
	5.3 Presumptiva nämndemän bland allmänheten	11
	5.4 Befintliga nämndemän.....	12
6	Nåddes målgrupperna av kommunikationen?	12
	6.1 Statistik från domstol.se/nämndeman.....	12
	6.2 Statistik från sociala kanaler	14
	6.3 Vad tyckte målgrupperna om kommunikationen?	15
7	Resultat – effekter på nämndemannakåren	16
	7.1 Åldersfördelning.....	17
	7.2 Kön, bakgrund och huvudsaklig sysselsättning.....	17
	7.3 Valdes nämndemän utanför partipolitiken?	18
	7.4 Bidrog partierna till att bredda nämndemannakåren?	18
	7.5 Fick nya nämndemän den information de behövde?	18
8	Övrigt - Drivkrafter	19
9	Reflektioner över resultatet	19
10	Projektformalia	20
	10.1 Organisation	20
	10.2 Utfall kostnader inklusive personella resurser	21
	10.3 Överlämning/leverans av projektresultat.....	21

Bilagor

Bilaga 1: Uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser inför nämndemannavalet 2023, Ju 2022/02408

Bilaga 2: Rapport domstol.se/nämndeman

Bilaga 3: Rapport sociala kanaler

Bilaga 4: Sammanställning enkät till valda nämndemän

1 Sammanfattning

Domstolsverket har haft i uppdrag av regeringen att genomföra kommunikationsinsatser inför nämndemannaval 2023. Insatserna skulle riktas till presumtiva nämndemän bland allmänheten samt till nominerande och väljande organ.

Vid val av nämndemän ska eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Eftersom uppdraget som nämndeman är opolitiskt är det också viktigt att personer utan partipolitisk koppling ges faktisk möjlighet att bli nämndemän. Detta är de nominerande och väljande organens ansvar.

Bakgrunden till uppdraget är att yngre åldersgrupper fortfarande är underrepresenterade i nämndemannakåren och att rekrytering i stor utsträckning sker inom partierna.

I regeringsuppdraget angavs att Domstolsverket skulle göra kommunikationsinsatser som riktar sig till allmänheten. De bör informeras om förutsättningarna för uppdraget som nämndeman och hur man går till väga för att anmäla intresse.

Domstolsverket skulle också enligt regeringsuppdraget göra kommunikationsinsatser gentemot nominerande och väljande organ. De bör informeras om förutsättningarna för uppdraget och vikten av en allsidigt sammansatt nämndemannakår.

Kommunikationsstrategi

Domstolsverket har utgått från det som fungerade bra i kommunikationsuppdraget inför valet 2019. Domstolsverket har sett det möjligt att tillgängliggöra generell kunskap om uppdraget som nämndeman och hur val går till, men det är inte möjligt att påverka hur nominerande och väljande arbetar med nämndemannaval.

Den bärande strategin för när kommunikationsinsatserna skulle genomföras var att försöka få en tidsmässig samordning under 2023 mellan de aktörer som är med i processen med att utse nämndemän – domstolar samt nominerande och väljande organ. Det skulle innebära bättre förutsättningar för att genomföra kommunikationsinsatser riktade till allmänheten under den tid då partier nominerar. Dessutom skulle alla aktörer få möjlighet att arbeta inom rimliga tidsramar.

I detta uppdrag användes huvudsakligen digitala kanaler, men även viss tryckt information. Webbplatsen domstol.se/namndeman var navet i kommunikationen. Dit leddes trafik från kommunikationsinsatserna riktade till de olika målgrupperna.

Sociala kanaler användes för att nå yngre presumtiva nämndemän utanför partipolitiken.

Ett stödmaterial till domstolarna för deras kontakt med kommun och region inför nämndemannavalet togs fram med budskap om nämndemannakårens sammansättning.

Aktiviteter till nominerande och väljande

Webbsidan För dig som nominerar och väljer på domstol.se/namndeman uppdaterades med information om behov av förnygring och breddning samt om den tidsmässiga samordningen.

I ett mejl i början av 2023, riktat till ansvarig för nämndemannaval i kommun och region, fanns också ovanstående budskap samt hänvisning till webbplatsen.

Kampanj till allmänheten

Webbsidan För dig som vill bli nämndeman uppdaterades med information som gällde nämndemannavalet 2023.

Kampanjen till presumtiva nämndemän bland allmänheten genomfördes i sociala kanaler. Innehållet bestod av korta filmer med nämndemän som berättade om sitt uppdrag. För mer information hänvisades till webbplatsen.

I ett tryckt informationsblad, som var tillgängligt i nämndemannarum på domstol och som befintliga nämndemän uppmanades att dela ut för att tipsa lämpliga personer, fanns information om uppdraget som nämndeman och hänvisning till webbplatsen.

Stöd till domstolar

Domstolsverket tog fram ett frivilligt stödmaterial till domstol att använda i kontakt med kommun och region i samband med att domstol begär nämndemän, med budskap som kopplade till allsidig sammansättning, förnygring och breddning samt den tidsmässiga samordningen.

Befintliga nämndemän

Domstolsverket skickade ett brev till de nämndemän som tjänstgjorde under perioden 2020 - 2023. Syftet var att informera dem om kommunikationsinsatserna och behovet av att förnygra och bredda kåren utanför partipolitiken samt be dem tipsa om nämndemannauppdraget.

Resultatet

Bra effekt av kommunikationen

Kampanjen till allmänheten i sociala kanaler fick relativt bra spridning. Annonseringen hade en räckvidd om cirka 380 000 personer för en grupp om 1 100 000 miljoner och genererade cirka 16 000 klick till webbplatsen. Ungefär hälften av trafiken under året kom via sökmotorer. Besökarna på webbplatsen har varit inne under cirka 5 minuter och tittat på flera sidor. Antalet besök på webbplatsen under 2023 var dubbelt så många som året innan. Sammantaget tyder det på ett stort intresse under året.

Dock är det bara en fjärdedel av nämndemännen som sett kampanjen i sociala medier. Det kan bero på att kampanjen riktades till yngre personer, medan nämndemännen är äldre.

Färre yngre och fler äldre

Medelåldern för nämndemännen är 60,6 år (2024-02-01). Det innebär att nämndemännen i genomsnitt blivit drygt 1 år äldre sedan förra valet.

Andelen nämndemän i ålderskategorierna 18 – 44 år har minskat från 18 till 16 procent och andelen nämndemän över 65 år har ökat från 47 till 49 procent.

Bland befolkningen är 44 procent i åldern 18 – 44 år och 25 procent är 65 år och äldre. Det innebär att nämndemannakåren inte speglar Sveriges vuxna befolkning.

Få rekryteras utifrån

Liksom efter förra valet gjorde Domstolsverket en enkätundersökning. Den besvarades av 6 147 nämndemän, en svarsfrekvens på 79 procent.

Undersökningen visar att 6 procent (347 personer) av nämndemännen blev valda utan att tillhöra ett politiskt parti. Det är 1 procent ökning jämfört med förra valet.

Det är något fler nämndemän, 8 procent, som varit medlemmar i ett parti mindre än ett år jämfört med enkätundersökningen vid föregående val (7 procent). Resultatet kan tyda på att det finns nämndemän som blev partianslutna för att få en möjlighet att bli valda.

Könsfördelningen speglar i princip befolkningen

Enkätundersökningen bland nämndemännen visar att fördelningen mellan män och kvinnor i kåren i princip speglar befolkningen, hälften är män och hälften är kvinnor.

Bakgrunden speglar inte befolkningen fullt ut

Andelen som är utrikes födda utgör 10 procent i nämndemannakåren, bland befolkningen är det 23 procent. Andelen som är inrikes födda med två inrikes födda föräldrar utgör 80 procent i nämndemannakåren, bland befolkningen är det 66 procent. Grupperna inrikes född med två utrikes födda föräldrar och inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder motsvarar befolkningen.

De flesta nämndemän fick tillräckligt med information innan val

Av de nyvalda nämndemännen som svarade på enkätundersökningen angav 71 procent att de fått tillräckligt med information innan valet. Det var 70 procent i undersökningen efter förra valet.

Reflektioner över resultatet

Trots kommunikationsinsatser till flera målgrupper under valåret 2023 har nämndemännen i genomsnitt blivit ett år äldre sedan förra valet. Marginellt fler har rekryterats utanför de partipolitiska kretsarna jämfört med förra valet.

Precis som efter regeringens tidigare uppdrag till Domstolsverkets är det tydligt att enbart kommunikation inte löser behovet av förnyring och breddning.

Det finns kända aspekter, till exempel arbets- och livssituationer, som gör det svårt att förnygra kåren.

För att bredda rekryteringen utanför partipolitiken krävs att partier släpper kravet på partimedlemskap och politiskt engagemang för att nominera nämndemän, utan att ge avkall på lämplighet.

Det krävs en vilja och ett strukturerat sätt att arbeta inom partierna för att åstadkomma en förnygring och breddning av nämndemannakåren. I annat fall behövs en hårdare styrning i lag eller att systemet för att nominera och välja förändras i grunden.

2 Grundläggande information

2.1 Bakgrund

Vid val av nämndemän ska eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Eftersom uppdraget som nämndeman är opolitiskt är det också viktigt att personer utan partipolitisk koppling ges faktisk möjlighet att bli nämndeman.

Domstolsverket har i samband med tidigare nämndemannaval (2006, 2010, 2014, 2015 och 2019) haft i uppdrag att genomföra särskilda kommunikationsinsatser såväl gentemot de nominerande och väljande organen som gentemot allmänheten. Syftet har även då varit att få en bredare rekrytering av nämndemän utanför partierna och en förnygring av kåren.

Trots insatserna är yngre åldersgrupper fortfarande underrepresenterade i nämndemannakåren och rekrytering sker i stor utsträckning inom partierna.

Enligt uppdraget är det viktigt att öka kunskapen om vad uppdraget som nämndemän innebär för att minska risken att de slutar i förtid.

Eftersom Nämndemännens Riksförbund (NRF) har stor kunskap om nämndemannafrågor och representerar en stor del av kåren bör Domstolsverket ge NRF möjlighet att komma med synpunkter på förslag kring hur insatserna i uppdraget inför nämndemannavalet 2023 skulle kunna genomföras.

Regeringsuppdraget i sin helhet finns i bilaga 1¹.

2.2 Förutsättningar

Domstolsverket har utgått från erfarenheter från de kommunikationsinsatser som genomförts i tidigare uppdrag, senast inför nämndemannavalet 2019.

Det var då svårt att nå personer inom nominerande och väljande organ. Målgrupperna utgörs av flera olika organisationer med olika arbetssätt, tidplaner, kunskap om uppdraget som nämndeman och processen kring nominering och val och det fanns inga enkla kanaler för att nå dem.

¹ Bilaga 1: Uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser inför nämndemannavalet 2023, JU2022/02408

Domstolsverket har också konstaterat att enbart kommunikation inte kan påverka vare sig rekrytering utanför partierna eller rekrytering av yngre. Det är inte heller möjligt att påverka hur de nominerande och väljande organen arbetar med nämndemannaval.

Däremot har Domstolsverket sett det möjligt att tillgängliggöra generell kunskap om uppdraget som nämndeman och om hur val går till. Dessutom kan det också vara möjligt att verka för att domstolarna får sina nämndemän i tid så att domstolarna hinner kontrollera och utbilda nämndemännen.

Det finns inget regelverk som säger att partierna inte får kräva medlemskap av dem som vill bli nämndemän. De flesta partier kräver många gånger medlemskap vilket ifrågasätts av många presumtiva nämndemän som visar intresse. Inom många partier finns det redan personer som är intresserade av uppdraget.

Uppdraget skulle bedrivas inom Domstolsverkets befintliga anslagsramar.

2.3 Mål

Övergripande effektmål

De övergripande effektmålen för kommunikationsinsatserna var:

- Tydliggöra vikten av att få en allsidig nämndemannakår, med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke och att fler kommer utanför de partipolitiska kretsarna.
- Fler yngre personer och personer utan partipolitisk koppling ska ges möjlighet att bli nämndemän. Detta är de nominerande och väljande organens ansvar.
- Nämndemän ska ha god kunskap om vad uppdraget som nämndeman innebär innan de blir valda så att färre nämndemän avslutar sitt uppdrag i förtid.
- Det är önskvärt att samordningen i tid mellan de aktörer som är med i processen vid nämndemannaval fungerar bra.

Kommunikationsmål - presumtiva nämndemän bland allmänheten

- Presumtiva nämndemän ska veta var de hittar information om vad uppdraget som nämndeman innebär, förutsättningar för uppdraget och hur det går till att anmäla intresse.
- Presumtiva nämndemän ska veta att det är nämndemannaval 2023.
- Kommunikationen ska väcka intresse för uppdraget som nämndeman.

Kommunikationsmål - nominerande och väljande organ

- Nominerande och väljande organ ska veta var de hittar information om förutsättningar för uppdraget som nämndeman och vikten av en allsidigt sammansatt nämndemannakår. Det behövs fler yngre nämndemän och fler som kommer utanför partipolitiken.

- Nominerande och väljande organ ska veta när de behöver nominera och välja nämndemän så att domstolarna hinner kontrollera och utbilda.

Kommunikationsmål - domstolar som har nämndemän

- Domstolar ska veta att de kan starta nominerings- och valprocessen med hjälp av stöd från Domstolsverket om de vill. I syfte att få en allsidigt sammansatt kår och få sina nämndemän i tid.

Kommunikationsmål - Nämndemännens Riksförbund (NRF)

- NRF ska förstå att de om de vill kan de vara ambassadörer för dem som visar intresse för att bli nämndeman och dela med sig av sin kunskap om vad uppdraget innebär så att färre valda nämndemän slutar i förtid.
- NRF ska veta att om de vill genomföra egna aktiviteter gentemot presumtiva nämndemän så är det bra om de samordnas med Domstolsverkets kommunikationsinsatser.

3 Genomförande

Under 2022 planerade och påbörjade Domstolsverket arbetet med kommunikationsinsatser.

Domstolsverket hade även enligt regeringsuppdraget dialog med Nämndemännens Riksförbund (NRF) om eventuell samverkan.

Under 2023 genomfördes kommunikationsinsatser till nominerande och väljande organ, presumtiva nämndemän bland allmänheten, domstolar samt befintliga nämndemän. Utvärderingen av uppdraget planerades.

Under våren 2024 gjordes uppföljning i form av enkätundersökningar och framtagande av statistik. Då skrevs också rapporten till regeringen.

4 Kommunikationsstrategier

4.1 Målgrupper

De nominerande och väljande organen

Det är partiernas nominerande organ som gör det stora arbetet till exempel med att ha kontakt med kandidater, ta emot intresseanmälningar och bedöma kandidater.

Det är fullmäktige i kommuner och regioner som väljer nämndemän utifrån förslag från de nominerande och väljande organen i respektive kommun och region. De har ett ansvar för en allsidig sammansättning av kåren, även om arbetet i praktiken sker hos de nominerande organen.

Domstolarna

Domstolarna är en del av processen när nämndemän ska nomineras och väljas. Det är ofta domstolarna som startar processen med att utse nämndemän genom att ange till kommuner och regioner hur många nämndemän de behöver.

Det är domstolarna som till sist i god tid behöver veta vilka som valts till nämndemän. Domstolarna behöver hinna administrera, kontrollera och utbilda innan tjänstgöringen påbörjas.

De presumtiva nämndemännen

I regeringsuppdraget anges att nämndemannakåren ska ha en allsidig sammansättning. De yngre åldersgrupperna var efter förra valet underrepresenterade i nämndemannakåren och rekrytering skedde i stor utsträckning inom partierna.

Därför riktades kommunikationen främst till åldersgruppen 18 – 55 år och i kanaler som möjliggjorde spridning utanför de partipolitiska kretsarna.

Nuvarande nämndemän

De som var nämndemän under innevarande mandatperiod behövde veta att det var dags för nämndemannaval och att Domstolsverket skulle genomföra en kampanj riktad till presumtiva nämndemän.

Nämndemännens Riksförbund (NRF)

Domstolsverket ombads i regeringsuppdraget att ge NRF möjlighet att komma med synpunkter på hur kommunikationsinsatserna skulle kunna genomföras. Det fick NRF göra vid möten då samverkan också diskuterades.

Domstolsverket och NRF enades om att hänvisa till varandras webbplatser samt information i tidningen Nämndemannen om det kommande nämndemannavalet.

4.2 Strategier i genomförandet

De huvudsakliga strategier som låg till grund för aktiviteterna i genomförandet var:

Tidsmässigt samordnad process

Den bärande strategin för när kommunikationsinsatserna skulle genomföras var att försöka få en tidsmässig samordning under 2023 mellan de aktörer som är med i processen med att utse nämndemän – domstolar samt nominerande och väljande organ. Det skulle innebära bättre förutsättningar för att lägga kommunikationsinsatser riktade till allmänheten under den tid då partier nominerar. Dessutom skulle alla aktörer få möjlighet att arbeta inom rimliga tidsramar.

Domstolsverkets försök till tidsmässig samordning inför valet 2019 mellan de aktörer som är med i processen ansågs lyckat och därför användes denna strategi igen. Domstolsverkets önskemål för 2023 var:

Februari: Domstolar begär nämndemän från kommuner och regioner.

Mars-juni: Partier arbetar med nomineringar samtidigt som Domstolsverket har sin kampanj till allmänheten.

Augusti-september: Fullmäktige i kommuner och regioner väljer nämndemän.

Oktober: Domstolarna får namnen på sina nämndemän så att de hinner administrera, kontrollera och utbilda innan mandatperioden börjar.

Webbplatsen – ett nav för kommunikationen

Domstolsverket har under de senaste kommunikationsuppdragen använt en webbplats som en samlingsplats, ett nav, för den kommunikation som spridits till målgrupperna. Den har blivit känd, inte minst bland de nominerande och väljande organen. Det har också visat sig att aktiviteter i bland annat sociala medier riktade till allmänheten drivit trafik till webbplatsen.

Sociala medier för att nå presumtiva nämndemän

För att nå presumtiva nämndemän utanför de partipolitiska kretsarna och som är yngre än 55 år användes kanaler där dessa personer finns. Målet var dels att uppnå räckvidd, men också klick till webbplatsen domstol.se/namndeman.

Domstolsverket använde de sociala kanaler som Domstolsverket administrerar för Sveriges Domstolar. Inga nya kanaler skapades för detta uppdrag.

Kampanj till yngre presumtiva nämndemän

Alla ska få samma chans att bli nämndeman. Det är dock gruppen 18 - 44 år som är underrepresenterad i nämndemannakåren i jämförelse med befolkningens sammansättning. Därför lades fokus på kommunikation till denna grupp.

Stödmaterial till domstolarna

Inför valet 2019 tog Domstolsverket fram ett uppskattat material som stöd för domstolar i sina kontakter med kommuner och regioner i syfte att begära nämndemän. Där fanns budskap att det behövdes fler yngre nämndemän samt att uppdraget är opolitiskt samt om tidpunkt för när domstolarna behövde namnen på sina nämndemän för att hinna kontrollera och utbilda. Därför användes denna strategi igen.

5 Genomförda kommunikationsinsatser

Här följer en beskrivning av de kommunikationsinsatser och de budskap som riktades till de olika målgrupperna.

5.1 Nominerande och väljande organ

Webbsidan För dig som nominerar och väljer

På webbplatsen domstol.se/namndeman finns en särskild permanent del som riktar sig till de som nominerar och väljer nämndemän. Där finns bland annat information om processen vid nämndemannaval, hur nämndemannakåren bör vara sammansatt och att det inte finns något regelverk som säger att en person måste vara partimedlem för att bli eller vara nämndeman. Där finns också information om kraven på nämndemännen vad gäller behörighet och lämplighet samt vilket ansvar de nominerande och väljande organen har vid nämndemannaval.

Under 2023 fanns här information om att nämndemannakåren efter valet 2019 hade en hög medelålder jämfört med befolkningen och det behövdes nämndemän i alla åldrar, men fler yngre än 45 år. Dessutom fanns information om att majoriteten av nämndemännen hittills rekryterats från partipolitiken, men att nämndemän inte behöver vara partimedlemmar samt om den tidsmässiga samordningen.

Mejl till de som nominerar och väljer

I januari 2023 skickade Domstolsverket ett mejl till alla kommuner och regioner riktat till ansvarig för nämndemannaval. Mejlet innehöll budskap om att det är viktigt att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning och speglar befolkningen samt att personer utan partipolitisk koppling behöver ges möjlighet att bli nämndeman.

Mejlet innehöll också hänvisning till domstol.se/namndeman och sidan För dig som nominerar och väljer och informationen för den som är intresserad av att bli nämndeman. Dessutom fanns information om den tidsmässiga samordningen.

5.2 Domstolar

Domstolsverket tog fram ett frivilligt stödmaterial till domstol att använda i kontakt med kommun och region i samband med att domstol begär nämndemän. Syftet var att få fram budskapen till nominerande och väljande även via domstolarna. Materialet fanns på Sveriges Domstolars intranät.

Brev för att begära nämndemän

Många domstolar skickar brev till kommun och region för att begära nämndemän. Domstolsverket tog fram förslag på brevtexter om sådant som det är viktigt att kommuner och regioner förstår. Till exempel vikten av en allsidigt sammansatt nämndemannakår och särskilt att det behövs fler yngre nämndemän under 45 år, att uppdraget är opolitiskt och att nämndemän inte behöver vara partimedlemmar samt att det på webbplatsen domstol.se/namndeman finns information både för de som nominerar och väljer och för de som är intresserade av att bli nämndeman.

Powerpointpresentation

Powerpointpresentationen kunde användas om domstol ville träffa nominerande och väljande organ inför nämndemannaval. Den innehöll fakta om uppdraget som nämndeman, men även budskap om bland annat allsidig sammansättning av kåren, att nämndemän inte behöver vara partimedlemmar och allmänt om nämndemannavalet.

5.3 Presumptiva nämndemän bland allmänheten

Webbplatsen domstol.se/namndeman

På webbplatsen domstol.se/namndeman finns också en särskild permanent del som riktar sig till de som är intresserade av att bli nämndeman, med information om hur det går till att bli vald och vilka krav som ställs. Det finns också sidor med information om roll, uppgift och skyldigheter samt om ersättningar och rättigheter.

Den allmänna informationen på dessa sidor utgjorde navet i kommunikationsinsatserna under 2023. Utseende och innehåll anpassades till att det var valår.

Kampanj i sociala kanaler

Domstolsverket genomförde under perioden 16 mars – 4 juni 2023 annonsering och publicerade inlägg riktade till presumptiva nämndemän bland allmänheten. Syftet var att nå personer utanför de partipolitiska kretsarna och den åldersgrupp som är underrepresenterad i nämndemannakåren.

Materialet som användes bestod av 3 korta filmer och 5 bildanimationer (ihopklippa stillbilder) om cirka 12 sekunder där nämndemän i olika åldrar och från olika domstolsslag kort berättade om sitt uppdrag och varför de är nämndemän. Det skulle väcka nyfikenhet för att läsa mer om uppdraget och hur det går till att anmäla intresse. Annonser och inlägg ledde in till domstol.se/namndeman där all sådan information finns.

I annonser och inlägg fanns förutom filmerna en kort inledande text om att man som nämndeman gör en insats för ett rättssäkert samhälle och att nämndemän skulle väljas för perioden 2024 - 2027. Devisen för all kommunikation som riktar sig till allmänheten användes även här, "Vanligt folk med ett ovanligt viktigt uppdrag".

Insatserna genomfördes i de sociala kanaler som administreras av Domstolsverket. Annonseringen genomfördes på Facebook Bli nämndeman där annonserna riktades till en målgrupp om 1 100 000 personer i åldern 18 – 55 år med intressen domstol, samhällsfrågor, ideell organisation, dömande makt, volontärarbete, civilrätt, Högsta domstolen eller förvaltningsrätt, samhälle eller sociala tjänster. Målsättningarna var först att få räckvidd och sedan klick.

Dessutom gjordes inlägg på Facebook Bli nämndeman, Facebook Domstolsverket och LinkedIn Sveriges Domstolar varav några sponsrades för att få spridning.

Tryckt material

För att nå presumtiva nämndemän tog Domstolsverket även fram ett tryckt informationsblad. Bladen fanns i domstolarnas nämndemannarum under kampanjperioden på våren 2023. Syftet var att befintliga nämndemän skulle använda bladet för att tipsa någon som kunde vara lämplig kandidat.

Bladen innehöll budskap om att det är nämndemannaval, vad uppdraget innebär, att uppdraget är opolitiskt och hur man gör för att anmäla intresse samt hänvisning till domstol.se/namndeman.

5.4 Befintliga nämndemän

Inför kampanjen till presumtiva nämndemän bland allmänheten våren 2023 skickade Domstolsverket i början av mars ett brev till de nämndemän som tjänstgjorde under perioden 2020 - 2023.

Syftet var att informera dem om kommunikationsinsatserna och behovet av att förnygra och bredda kåren utanför partipolitiken samt be dem tipsa om nämndemannauppdraget.

6 Nåddes målgrupperna av kommunikationen?

6.1 Statistik från domstol.se/namndeman

Året 2023

Under 2023 då Domstolsverket genomförde kommunikationsinsatser hade webbplatsen nästan 130 000 besök, en avsevärd ökning jämfört med cirka 55 000 besök året innan.

Domstolsverkets rapport om domstol.se/namndeman finns som bilaga 2².

Trafiken var särskilt stor under våren 2023 då kampanjen till allmänheten genomfördes.

Antalet sidvisningar ökade från cirka 105 000 år 2022 till nästan 254 000 år 2023.

De höga siffrorna kan förutom effekten av kampanjen till viss del även ha sin förklaring i fem identifierade mediehändelser på temat nämndemän. De bidrog troligtvis till ökad trafik enstaka dagar.

Avvisningsfrekvensen från ingångssidan var 22 procent, vilket betyder att 78 procent gick vidare till andra sidor. En genomsnittsanvändare tittade på 6 sidor och var inne på webbplatsen i 5 minuter.

Statistiken tyder på att aktiviteterna haft god effekt när det gäller att leda målgrupperna till webbplatsen och att innehållet där är relevant.

Kampanjen till allmänheten

Under kampanjperioden 16 mars till 4 juni 2023 hade webbplatsen drygt 57 000 besök, mer än fyra gånger så många som samma period året innan.

Besök på viktiga sidor

Webbplatsen domstol.se/namndeman har fyra sidor med information. Den mest visade sidan var För dig som vill bli nämndeman (76 243 sidvisningar) följt av sidan Ersättningar och rättigheter (38 1979), sidan Roll, uppgift och skyldigheter (34 872) samt sidan För dig som nominerar och väljer (10 181).

Hur hittade besökarna till webbplatsen?

Under kampanjen till allmänheten kom hälften av besökarna till webbplatsen via sökmotorer. Ungefär en femtedel kom via direkttrafik och lika många kom via en social kanal som inte var Domstolsverkets annonsering.

Enligt siffror från webbstatistikverktyget Matomo kom 7 769 (14 procent) besökare från kampanjen på sociala medier. Dock var inte alla annonser kodade. Siffran från Facebook där annonseringen genomfördes, anger att 15 888 klick gjordes i annonslänk som leder till domstol.se/namndeman.

Under 2022 kom hela 80 procent av besökarna via sökmotorer och i princip inga via sociala kanaler.

Sammantaget betyder det att många besökare kommit till webbplatsen via sociala kanaler och Domstolsverkets kampanj där även om de flesta kom via sökmotorer.

Domstolsverkets rapport om sociala kanaler finns som bilaga 3³.

Frågeformuläret på domstol.se/namndeman

Under 2023 kom det in totalt 273 frågor och synpunkter, majoriteten av dessa kom via frågeformuläret på domstol.se.

Nästan 200 frågor och synpunkter kom från allmänheten. De mest förekommande handlade om hur val går till, om det finns någon övre åldersgräns för att bli nämndeman och om man kan bli vald när man har

² Bilaga 2: Rapport domstol.se/namndeman

³ Bilaga 3: Rapport sociala kanaler

specifik sysselsättning. De handlade också om omfattningen av uppdraget och lämplighet samt frågor och synpunkter om krav på partimedlemskap.

Nästan 40 frågor och synpunkter kom från nämndemän eller nämndemannaföreningar. Den vanligaste frågan var om de behövde väljas på nytt för en ny mandatperiod. Den näst mest vanliga frågan från denna grupp var om det nu var möjligt att bli nämndeman utan vara partimedlem, det hade många hoppats på.

Nästan 40 frågor kom från nominerande och väljande. De var ganska jämnt fördelade och handlade bland annat om hur många nämndemän de skulle välja och frågor om deadline för att välja nämndemän i fullmäktige.

6.2 Statistik från sociala kanaler

Kampanjen till allmänheten 16 mars till 4 juni byggde på annonsering och inlägg i sociala kanaler som Domstolsverket administrerar.

Domstolsverkets rapport om sociala kanaler finns som bilaga 3⁴.

Annonsering på Facebook Bli nämndeman

Materialet som användes bestod av 3 korta filmer och 5 bildanimationer (ihopklippta stillbilder) om cirka 12 sekunder där nämndemän i olika åldrar och från olika domstolsslag kort berättade om sitt uppdrag och varför de är nämndemän. I annonserna fanns en länk till ingångssidan domstol.se/namndeman.

Annonserna på Facebook Bli nämndeman optimerades i olika perioder för att dels skapa räckvidd bland målgruppen om 1 100 000 personer, dels generera klick till webbplatsen.

Räckvidden kan anses god då 380 000 personer sett annonserna minst en gång.

Antalet inläggsinteraktioner på annonserna (alla aktiviteter som personer utför rörande annonserna medan de körs, till exempel reagera på, kommentera eller dela annonsen, visa videoklipp eller klicka på länk) uppgick till drygt 117 000. Av dessa är nästan 16 000 klick på länk till webbplatsen, vilket tyder på att många ville veta mer.

Annonserna har genererat cirka 700 000 videovisningar. Över 90 000 av dessa tittade på filmer och bildanimationer i minst 25 procent av tiden, vilket tyder på intresse.

Sammanfattningsvis har många nåtts av budskapen och visat intresse även om de inte klickat på länken.

Inläggen

De material som användes i annonsering på Facebook Bli nämndeman användes även i inlägg i kanalerna Facebook Bli nämndeman, Facebook Domstolsverket och LinkedIn Sveriges Domstolar.

Inläggen genererade tillsammans cirka 23 000 videovisningar, cirka hälften på Facebook Bli nämndeman och hälften på LinkedIn Sveriges Domstolar. Totalt gav det cirka 4 000 länkklick. De flesta inläggen på Facebook Bli nämndeman sponsrades och det gav en betydande skjuts åt spridningen.

⁴ Bilaga 3: Rapport sociala kanaler

Kommentarer i de sociala kanalerna

Totalt sett genererade annonser och inlägg cirka 150 kommentarer. Den övervägande delen av kommentarerna handlade om systemet med att nämndemännen blir utsedda av politiska partier, att det är opolitiskt uppdrag och partiernas krav på partimedlemskap. Dessa kommentarer var ofta negativa.

Några kommentarer var också positiva, uttryckte intresse för uppdraget, frågor om behörighetskrav och utbildning, om vikten av nämndemän i en demokrati samt uppmaning till att söka.

6.3 Vad tyckte målgrupperna om kommunikationen?

För att utvärdera kommunikationsinsatserna har Domstolsverket genomfört två enkätundersökningar, en till valda nämndemän och en till domstolar.

Det har inte varit möjligt att utvärdera insatserna riktade till nominerande och väljande organ.

Nämndemännens Riksförbund har också fått lämna synpunkter på kommunikationsinsatserna.

De valda nämndemännen

Enkätundersökningen genomfördes mellan 15 och 25 januari 2024. Den skickades via mejl till de nämndemän som valts för mandatperioden 2024 – 2027. Den besvarades av 6 147 nämndemän vilket innebär en svarsfrekvens på 79 procent.

Flera kanaler bidrog till kännedom om nämndemannavalet. Respondenterna kunde i enkäten ange flera alternativ. Merparten (67 procent) av de nya nämndemännen fick främst reda på att det var dags för nämndemannaval från ett parti vilket är något färre jämfört med föregående val. Det är i sig inte så konstigt eftersom 94 procent har angett att de var medlemmar i ett parti när de nominerades. Förhållandet är detsamma som vid föregående val då 95 procent angett att de var medlemmar i ett parti när de nominerades.

Knappt en femtedel av de nya nämndemännen har angett att de fick kännedom om valet via befintliga nämndemän. Cirka en tiondel av nämndemännen upplevde att det fick kännedom från kommunens/regionens information. Ett fåtal nämndemän har angett att de fick kännedom om valet via sociala medier, massmedia och det tryckta informationsbladet.

Knappt två tredjedelar av samtliga nämndemän har besökt domstol.se/namndeman. Majoriteten anger att den bidrog till intresse för att bli nämndeman.

Ungefär en fjärdedel av samtliga nämndemän har sett inläggen på sociala medier om att bli nämndeman. Tre fjärdedelar av dem anger att de bidrog till intresse för att bli nämndeman.

Det tyder på att webbplatsen och sociala medier fyllt en viktig funktion.

Av de som varit nämndemän tidigare anger nästan tre fjärdedelar att de tipsat någon om uppdraget som nämndeman.

Siffrorna tyder på att det som partierna gör för att göra valet känt är mycket viktigt samt att Domstolsverkets kampanj till allmänheten inte nått fram i så stor utsträckning som vore önskvärt, åtminstone inte till de nämndemän

som svarat på enkäten. Det kan bero på att kampanjen riktades till yngre personer, medan nämndemännen är äldre.

Av de nämndemän som tjänstgör för första gången tycker 71 procent att de fick den information de behövde innan de blev valda, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med föregående undersökning. Se även stycke 7.5.

Domstolsverkets sammanställning av enkät till valda nämndemän finns som bilaga 4⁵.

Domstolarna

Domstolsverket skickade i januari 2024 även en enkät till chefsadministratörer på 70 domstolar som har nämndemän: tingsrätter, hovrätter, förvaltningsrätter och kammarrätter. Svarefrekvensen var 63 procent då 44 respondenter fullföljt enkäten. Syftet var att utvärdera Domstolsverkets försök till tidsmässig samordning och det stödmaterial som togs fram inför nämndemannavalet.

Majoriteten av de som svarat anger att de haft nytta av det stödmaterial som Domstolsverket tog fram för kontakt med kommuner och regioner, där budskap om allsidig sammansättning, förnyring och breddning fanns med. Ytterst få (4 domstolar) har angett att de haft möten med kommun och region inför nämndemannavalet och samtliga ansåg att det var värdefullt. Powerpointpresentationen som Domstolsverket tog fram har använts.

Nästan alla (96 procent) av domstolarna tycker att det varit bra att Domstolsverket försökt samordna aktörerna (nominerande och väljande organ samt domstolar) tidsmässigt.

Nämndemännens Riksförbund

Nämndemännens Riksförbund (NRF) tillfrågades i utvärderingsarbetet om de gjort några aktiviteter inför nämndemannavalet.

Enligt NRF har de genomfört några centrala aktiviteter, bland annat tidningen Nämndemännens temanummer om valet. Där hänvisades till webbplatsen domstol.se/namndeman. I nyhetsbrev och broschyrer av olika slag har också information om valet spridits.

Det har förekommit aktiviteter inför valet i några av de lokala föreningarna, somliga i samarbete med domstolar. I övrigt tycker NRF att Domstolsverkets webbplats och tryckta informationsblad varit bra.

7 Resultat – effekter på nämndemannakåren

Vid utvärdering av kommunikationsinsatserna har flera källor använts. Uppgifter om nämndemännens ålder och könsfördelning har hämtats från Domstolsverkets löneadministrationssystem som hanterar nämndemännens ersättningar⁶. De uppgifterna bygger på samtliga 8 340 valda nämndemän.

Hur det ser ut med nämndemännens bakgrund och huvudsakliga sysselsättning samt andelen nämndemän utanför partipolitiken och deras uppfattning om information innan val finns i svaren på den tidigare nämnda enkäten till valda nämndemän (avsnitt 6.3).

⁵ Bilaga 4: Sammanställning enkät till valda nämndemän

⁶ Statistik per 2024-02-01, Domstolsverket

7.1 Åldersfördelning

Medelåldern i nämndemannakåren är 60,6 år. Det innebär att medelåldern höjts med drygt 1 år sedan föregående val.

Nämndemän	Befolkning ⁷			
	1 februari 2024	1 mars 2020	1 mars 2016	1 november 2023
Medelålder	60,6	59,2	57,2	-
18 – 44 år	16 %	18 %	23 %	44 %
45 – 64 år	35 %	35 %	34 %	31 %
65 och över	49 %	47 %	43 %	25 %

Som framgår av tabellen ovan har andelen nämndemän under 45 år minskat och andelen över 65 år ökat. Det är tvärtemot regeringens intentioner. Det är nu ännu större skillnad mellan nämndemannakårens ålderssammansättning och Sveriges vuxna befolkning (i åldern 18 – 90 år) jämfört med tidigare.

7.2 Kön, bakgrund och huvudsaklig sysselsättning

Nämndemannakåren totalt sett utgörs till 52 procent av kvinnor och 48 av män. Motsvarande siffror för befolkningen⁸ (i åldern 18 – 90 år) är 50 procent kvinnor och lika stor andel är män.

Vid en jämförelse mellan nämndemannakårens och befolkningens⁹ (i åldern 18 – 90 år) bakgrund ser det ut som följer.

Bakgrund	Nämndemän	Befolkning
Utrikes född	10 %	23 %
Inrikes född med två utrikes födda föräldrar	3 %	4 %
Inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder	7 %	7 %
Inrikes född med två inrikes födda föräldrar	80 %	66 %

När det gäller nämndemännens huvudsakliga sysselsättning¹⁰ är nästan hälften av nämndemännen är pensionärer (47 procent). Näst största grupp är anställda (38 procent) därefter kommer egenföretagare (9 procent).

Siffror för befolkningens huvudsakliga sysselsättning har inte tagits fram.

⁷ Avser Sveriges vuxna befolkning per 2023-02-01, SCB

⁸ Avser Sveriges vuxna befolkning per 2023-02-01, SCB

⁹ Avser Sveriges vuxna befolkning per 2023-02-01, SCB

¹⁰ Bilaga 4: Sammanställning enkät till valda nämndemän

7.3 Valdes nämndemän utanför partipolitiken?

Enligt Domstolsverkets enkätundersökning¹¹ till valda nämndemän var endast 6 procent inte medlemmar i ett parti när de nominerades. Det är en liten förändring från föregående val då siffran var 5 procent.

De allra flesta (94 procent) nämndemän var alltså var medlemmar i ett parti när de nominerades.

7.4 Bidrog partierna till att bredda nämndemannakåren?

Enligt enkätundersökningen till de valda nämndemännen var det 6 procent (347 personer) som inte var medlemmar i partiet när de blev nominerade. Dessa nominerades främst av Miljöpartiet (36 procent), annat parti än ett riksdagsparti (9 procent) och Centerpartiet (8 procent) samt Kristdemokraterna (8 procent). Även vid föregående val hade Miljöpartiet andelsmässigt flest nomineringar utanför partiet (25 procent).

Av de nämndemän som var medlemmar i ett parti när de nominerades har 8 procent varit medlemmar i mindre än ett år. Det är marginellt fler jämfört vid förra valet (7 procent). Resultatet kan tyda på att det finns nämndemän som blev partianslutna för att få en möjlighet att bli valda.

Av nämndemän 18 - 44 år var 89 procent medlemmar i partiet när de blev nominerade, att jämföra med 96 procent för gruppen 65 år eller äldre. Motsvarande siffror vid föregående val var 92 procent respektive 97 procent. Det kan tyda på att gruppen icke partianslutna har ökat något (3 procent) bland yngre nämndemän.

En tredjedel av alla nämndemän tjänstgör nu för första gången. Det är en skillnad mot föregående val då knappt hälften tjänstgjorde för första gången. Det tyder på att nämndemannakåren fortsatt förnyas men inte i lika stor utsträckning som tidigare.

Sammanfattningsvis tyder detta på att det fortfarande är få nominerande som bidrar till att bredda nämndemannakåren utanför de partipolitiska kretsarna.

7.5 Fick nya nämndemän den information de behövde?

Enligt enkätundersökningen till nämndemännen tyckte knappt tre fjärdedelar (71 procent) av de som valdes för första gången att de fick den information de behövde innan de blev valda, vilket är på samma nivå som tidigare.

De som svarade nej på frågan om de fick tillräcklig information innan val angav att de hade velat veta mer om följande områden, vilket är ungefär desamma som vid föregående val.

Vad uppdraget innebär och hur det går till i praktiken	23 %
Ersättningar och villkor	6 %
Hur valprocessen går till	5 %
Behörighetskrav och lämplighet	4 %

¹¹ Bilaga 4: Sammanställning enkät till valda nämndemän

8 Övrigt - Drivkrafter

I enkäten till de valda nämndemännen ställdes även frågan om varför de vill vara nämndemän. De alternativ som angavs mest var:

Jag vill bidra till samhällsnytta	66 %
Det känns meningsfullt och stimulerande	61 %
Det är ett hedersuppdrag	29 %
Juridiska frågor intresserar mig	29 %

Värt att notera är en tiondel av de som var medlemmar i ett parti när de nominerades har angett att en drivkraft är att det är ett hedersuppdrag. Bland de som inte var medlemmar i ett parti när de nominerades anger en tiondel att en drivkraft är att få insyn i rättsväsendet. I övrigt är förhållandet mellan drivkrafterna desamma oavsett om de var partimedlemmar eller inte.

Vid en jämförelse mellan de nämndemän som tjänstgör för första gången och de som varit nämndemän tidigare är det ingen större skillnad mellan drivkrafterna.

9 Reflektioner över resultatet

Precis som efter regeringens tidigare uppdrag till Domstolsverkets är det tydligt att enbart kommunikation inte löser behovet av breddning och förnyring. Det är de nominerande och väljande organens ansvar att få en allsidig sammansättning av nämndemannakåren och Domstolsverket kan inte påverka deras sätt att arbeta.

Det finns personer som gärna vill bli nämndemän, men som inte vill ha koppling till ett parti. Det har kommit in frågor och synpunkter till Domstolsverket som gäller detta liksom kommentarer i sociala kanaler. Det krävs att partier är villiga att släppa kravet på partimedlemskap och politiskt engagemang för att nominera nämndemän, utan att ge avkall på lämplighet.

Det är känt sedan tidigare att ofta är de kandidater som nomineras av partierna är kända genom att de haft olika politiska uppdrag, vilket är en trygghet för partierna.

Det är också känt att det är svårt att rekrytera yngre till uppdraget som nämndeman eftersom många bland annat har svårt att kombinera uppdraget med arbets- och livssituation. Att många yngre är mer rörliga och flyttar är en annan aspekt.

Det krävs en vilja och ett strukturerat sätt att arbeta inom partierna för att åstadkomma en förnyring och breddning av nämndemannakåren. I annat fall behövs en hårdare styrning i lag eller att systemet för att nominera och välja förändras i grunden. Förslag på lagändringar fanns till exempel i Nämndemannautredningen¹².

¹² SOU 2013:49 Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan

Domstolsverkets roll

Domstolsverket ser som sin uppgift att över tid tillhandahålla generell information till allmänheten om vad uppdraget som nämndeman innebär, hur det går till att bli vald och vilka krav som finns för att komma i fråga.

Domstolsverket kan också fortsätta erbjuda ett generellt stöd för dem som har till uppgift att nominera och välja nämndemän, så att de vet hur hela processen med att utse nämndemän går till, vad uppdraget som nämndeman innebär och om behörighet och lämplighet.

För ovanstående används den etablerade kanalen domstol.se/namndeman.

Förmodligen finns det en förväntan från de aktörer som är med i processen med att utse nämndemän – domstolar och nominerande och väljande organ – att deras arbete samordnas tidsmässigt nästa gång det är dags för nämndemannaval.

Domstolsverket behöver inte ett regeringsuppdrag för att arbeta med ovanstående.

10 Projektformalia

10.1 Organisation

Arbetsgrupp

Uppdragsledare

Kristina Ridal Ceder, webbenheten

Uppdragsdeltagare

Helen Larsson, kommuniceraenheten

Marianne Elvhamre, kommuniceraenheten

Sophia Andersson, kommuniceraenheten

Styrgrupp

Beställare

Petra Thor Jonzon, kommunikationsdirektör

Operativ beställare

Marcus Nilsson, chef webbenheten

Styrgruppsmedlem

Helen Ulvegård, chef kommuniceraenheten

Övriga insatser i arbetet

Jurister från rättsenheten har fungerat som stöd i juridiska frågor, enheten för informationshantering har levererat adressuppgifter och system- och statistikenheten har bistått med statistik.

Extern avtalsleverantör har anlåtats för framtagning av material till främst sociala medier (film och foto).

Några domstolar har kontaktats för avstämning av förslag på tidsmässig

samordning och deras kommunikation riktad till nominerande och väljande organ.

10.2 Utfall kostnader inklusive personella resurser

Kostnader för uppdraget för åren 2022 - 2023 var totalt 111 163 kronor, köpta tjänster.

Utöver det tillkommer kostnad för Domstolsverkets personella resurser, totalt 1 314 timmar till en kostnad om cirka 700 000 kronor.

10.3 Överlämning/leverans av projektresultat

Rapporten lämnas till Justitiedepartementet senast den 1 mars 2024.

Projektinformation finns samlad i akten DOV 2022/906, Domstolsverket.

2022-07-07
Ju2022/02408

Justitiedepartementet

Domstolsverket
551 81 Jönköping

Uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser inför nämndemanna valet 2023

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Domstolsverket att inför nämndemanna valet år 2023 genomföra kommunikationsinsatser gentemot presumtiva nämndemän, nominerande och väljande organ.

Domstolsverket ska göra kommunikationsinsatser som vänder sig till presumtiva nämndemän bland allmänheten. Målgruppen bör informeras om förutsättningarna för uppdraget och hur man går till väga för att anmäla intresse för att bli nämndeman.

Domstolsverket ska också göra kommunikationsinsatser gentemot nominerande och väljande organ. Dessa organ bör informeras om förutsättningarna för uppdraget och om vikten av en allsidigt sammansatt nämndemannakår.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 mars 2024. Av redovisningen ska framgå hur insatserna har genomförts, vilka resultat som uppnåtts och vilka tendenser i övrigt som Domstolsverket erfarit.

Skälen för regeringens beslut

Vid val av nämndemän ska eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Eftersom uppdraget som nämndeman är opolitiskt är det också viktigt att personer utan partipolitisk koppling ges faktisk möjlighet att bli nämndeman. Ett medel för att nå ut till ett brett spektrum av kandidater till

nämndemannauppdraget och till de nominerande och väljande organen är kommunikationsinsatser inför ett nämndemannaval. Domstolsverket har i samband med tidigare nämndemannaval haft i uppdrag att genomföra särskilda kommunikationsinsatser såväl gentemot de nominerande och väljande organen som gentemot allmänheten, i syfte att få till stånd en bredare rekrytering av nämndemän och en förnygring av kåren. Trots insatserna är yngre åldersgrupper fortfarande underrepresenterade i nämndemannakåren och rekrytering sker i stor utsträckning inom partierna.

Det är de nominerande och väljande organens ansvar att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning och att även personer utan partipolitisk koppling ges möjlighet att bli nämndemän. Uppföljning av Domstolsverkets tidigare kommunikationsinsatser visar att även om målsättningen att bredda nämndemannakåren inte uppnåtts, har de som nåtts av insatserna ändå haft nytta av dem.

För att öka allmänhetens intresse för uppdrag som nämndeman och för att minska risken för att valda nämndemän lämnar sitt uppdrag i förtid på grund av att uppdraget inte motsvarar förväntningarna, är det också viktigt att öka kunskapen hos presumtiva nämndemän om vad uppdraget innebär. I det arbetet kan Nämndemännens Riksförbund spela en viktig roll. Nämndemännens Riksförbund representerar en stor del av landets nämndemannakår och besitter stor kunskap inom nämndemannafrågor. Vid genomförandet av uppdraget bör Domstolsverket därför ge förbundet möjlighet att komma med synpunkter på förslag kring hur insatserna skulle kunna genomföras.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Klara Lidman Kittel

Kopia till

Fi/BA

Fi/OFA/K

Ku/MD

Nämndemännens riksförbund

Sveriges kommuner och regioner

Riksdagspartierna

Rapport [domstol.se/nämndeman](https://domstol.se/namndeman)

Kommunikationsinsatser inför
nämndemannavalet 2023

Innehåll rapport

- Om rapporten
- Nyckeltal
- Besöksflöde
- Trafikkällor
- Sidvisningar per sida
- Slutsatser

Om rapporten

Webbplatsen domstol.se/namndeman.se är framtagen av Domstolsverket. Den riktar sig på olika sidor dels till de som är intresserade av uppdraget som nämndeman (allmänheten), dels till de som nominerar och väljer nämndemän.

Rapporten beskriver främst händelser under år 2023. Domstolsverket genomförde en kampanj till allmänheten i sociala medier (FB Bli nämndeman, FB Domstolsverket och LinkedIn Sveriges Domstolar) under perioden 16 mars – 4 juni. Domstolsverket genomförde också kommunikation till de som nominerar och väljer under året.

Webbplatsen var navet i kommunikationen med dessa målgrupper. Det är hit Domstolsverket ville leda dem under kommunikationsuppdraget inför nämndemannaval 2023.

Matomo har använts som källa till rapporten. Statistiken avser både intern trafik till webbplatsen från Sveriges Domstolar och extern då detta inte med säkerhet går att särskilja.

Under 2023 har Domstolsverket uppmärksammat att besöksantalet ökat oproportionerligt i jämförelse med tidigare år. Ökningen beror på "spindlar" och "bottar" som samlar in information från webbplatsen, som i sin tur felaktigt är uppmärskta som vanliga besökare. Ungefär 10 procent av besöken under 2023 kan klassas som spindel- eller bottrafik. Det bör man ha i åtanke när man tittar på dessa siffror.

Rapporten och analysen är gjord av Domstolsverket.

Nyckeltal för domstol.se/nämndeman

Period	Besök	Sidvisningar	Åtgärder per besök	Genomsnittlig besökslängd	Awisningsfrekvens för ingångssidan
2023	130 039	253 991	6,0	5 min 2 sek	22 %
2022	55 006	105 439	9,3	5 min 48 sek	23%

Besök: Totalt antal registrerade besök under perioden. Paus på mer än 30 minuter blir ett nytt besök när man återvänder.

Sidvisningar: Totalt antal sidor som har visats på webbplatsen.

Åtgärder per besök: Sidvisningar, nedladdningar, outlinks, klick på utfällbara block och interna sökningar på webbplatsen per besök.

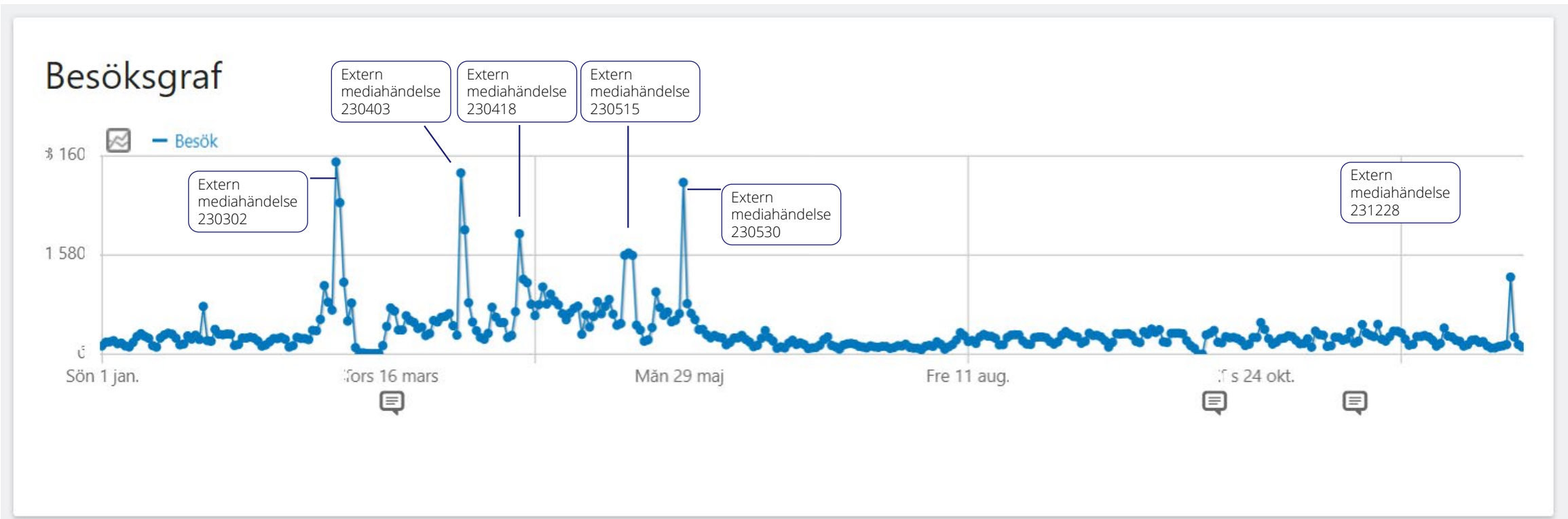
Genomsnittlig besökslängd: Den genomsnittliga tiden för varje besök.

Awisningsfrekvens för ingångssidan: Besökaren kom till startsidan och lämnade sedan webbplatsen utan att någon interaktion skett.

Källa: Matomo

Besöksflöde under 2023

Tidsperiod: 20230101-20231231

Besök (visas i grafik): 1 30 039

Källa: Matomo

Besöksflöde under kampanj till allmänheten

Tidsperiod: 20230316-20230604 jämfört med samma period året innan (då det inte var kampanj)

Jämförelser

SEGMENT

Nämndeman

● Från 2023-03-16 till 2023-06-04 (Intervall)

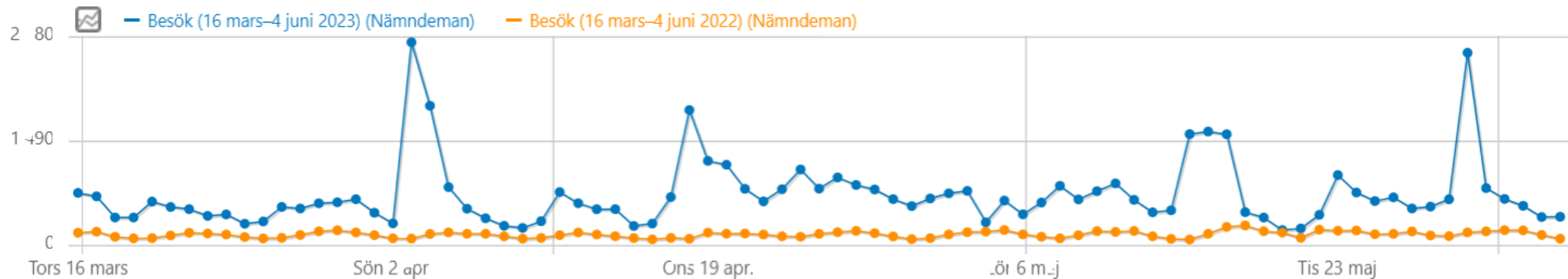
● Från 2022-03-16 till 2022-06-04 (Intervall)

Besök (visas i grafik):

230316-230604: 57 501

220316-220604: 11 509

Besöksgraf

Källa: Matomo

Trafikkällor

Trafikkällor under kampanjen till allmänheten. Jämfört med samma period året innan.

Period: 16 mars – 4 juni 2023

Trafikkälla	Andel av besökare	Antal besökare
Sökmotorer	50 %	28 466
Direkt trafik	18 %	10 218
Sociala nätverk	17 %	9 982
Kampanjer*	14 %	7 769
Webbplatser	2 %	1 066
Totalt	101 %	57 501

Sökmotorer: De som kom till webbplatsen från en sökmotor.

Direkttrafik: De som skrev in "domstol.se/nämndeman", använt QR-kod eller direktlänk.

Sociala nätverk: De som kom till webbplatsen via en social kanal, inte annonsering.

Kampanjer: De som kom till webbplatsen från någon av våra kodade annonser i kanalen FB Bli nämndeman.

* Alla annonser var inte kodade.

Webbplatser: De som kom från länk som funnits på annan webbplats.

Period: 16 mars – 4 juni 2022

Trafikkälla	Andel av besökare	Antal besökare
Sökmotorer	80 %	8 438
Direkt trafik	18 %	1 916
Webbplatser	2 %	167
Sociala nätverk	1 %	76
Kampanjer	-	-
Total	101%	10 597

Källa: Matomo

Sociala nätverk

Från vilka sociala nätverk kom besökarna till webbplatsen under kampanjen till allmänheten.

Period: 16 mars – 4 juni 2023

Social kanal	Antal besök
Facebook	9 082
LinkedIn	839
Instagram	50
Twitter	11
Totalt	9 982

Dessa siffror avser de som kom till webbplatsen via en social kanal, inte via våra kodade annonser.

Källa: Matomo

Sidvisningar per sida

Totalt gemensamma
och lokala och sidor.

Period: 2023

Sida	Antal sidvisningar
Startsidan domstol.se/nämndeman (genomgångssida)	89 838
Sidan För dig som vill bli nämndeman	76 243
Sidan Ersättningar och rättigheter	38 197
Sidan Roll, uppgift och skyldigheter	34 872
Sidan För dig som nominerar och väljer	10 181
Sveriges yngsta nämndeman	1 372
Har du en fråga?	554
Totalt	251 257

Källa: Matomo

Period: 20230228 - 20240119

Film på sidan Roll, uppgift och skyldigheter	Antal visningar
Filmen "Att vara nämndeman"	2439

Källa: Mediaflow

Slutsatser

Året 2023

Det är en markant ökning av trafiken till webbplatsen under 2023. År 2022 var antalet besök 55 006 och under 2023 var de 130 039. Antalet sidvisningar ökade från 105 439 till 253 991. Båda siffrorna visar på mer än en fördubbling.

Vid förra nämndemannavalet 2019* var antalet besökare på ungefär samma nivå, drygt 130 000 sessioner (motsvarighet till besök). Antalet sidvisningar var då cirka 327 000. En bidragande orsak till det är sannolikt att den webbplats som fanns då hade fler sidor.

Awisningsfrekvensen för ingångssidan var 22 procent. Det betyder att 78 procent klickade sig vidare in på webbplatsen. En genomsnittsbesökare gjorde 6 åtgärder och var inne på webbplatsen i nästan 5 minuter vilket tyder på ett högt engagemang. Det är dubbelt så länge som vid kampanjen inför nämndemannavalet 2019*.

Kampanjperiod 16 mars – 4 juni

Det syns en uppgång i trafiken under våren 2023. Det var 57 501 besök under kampanjperioden (11 veckor) jämfört med 11 509 besök motsvarande period året innan. Fem identifierade mediehändelser på temat nämndemän bidrog troligtvis till ökad trafik enstaka dagar.

Under kampanjperioden (8 veckor) vid förra nämndemannavalet 2019* var siffran 41 565 sessioner (motsvarighet till besök).

Sammantaget tyder detta på ett ökat intresse och att kommunikationsinsatserna haft god effekt.

Slutsatser

Varifrån kom besökarna?

Hälften (50 procent) av besökarna kom under kampanjperioden via sökmotorer, följt av 18 procent direkt trafik och sociala nätverk 17 procent.

Enligt Matomo kom 7 769 (14 procent) besökare från kampanjen på sociala medier. Dock var inte alla annonser kodade. Siffran från Facebook**, där annonseringen genomfördes, anger att 15 888 klick gjorts i annonslänk, som leder till domstol.se/namndeman.

I kampanjen 2019* kom 9 834 besökare från annonsering i sociala medier.

Under 2022 kom hela 80 procent av besökarna via sökmotorer och i princip inga via sociala kanaler.

Av de som under kampanjperioden kom från sociala nätverk, det vill säga inte via annonseringen, kom de flesta från Facebook (9 082 besökare av totalt 9 982).

Sammantaget betyder det att många besökare kommit till webbplatsen via sociala kanaler och Domstolsverkets kampanj där. Annonseringen har haft god effekt.

* Rapport Långsiktiga nämndemannauppdraget 2016-2019, bilaga 2

**Rapport Kommunikationsinsatser inför nämndemannalet 2023, bilaga 3

Slutsatser

Besök på olika sidor

Den mest besökta sidan 2023 var *För dig som vill bli nämndeman*, som riktade sig till presumtiva nämndemän. Sidan hade 76 243 sidvisningar.

Sidorna *Ersättningar och rättigheter* samt *Roll, uppgift och skyldigheter* hade 38 197 respektive 34 972 sidvisningar.

Det tyder på ett intresse för uppdraget som nämndeman och hur det går till att bli nominerad och vald.

Sidan *För dig som nominerar och väljer* riktar sig till nominerande och väljande organ hade 10 181 sidvisningar. Den marknadsfördes i början av året via ett mejl till kommuner och regioner. Motsvarande siffra 2019* var 13 700 sidvisningar efter fler kommunikationsinsatser till denna målgrupp.

Rapport sociala kanaler

Kommunikationsinsatser inför
nämndemannavalet 2023

Innehåll

- Om kampanj i sociala kanaler
- Resultat
- Om kommentarer
- Slutsatser

Om kampanjen i sociala kanaler

Domstolsverket har under perioden 16 mars till 4 juni 2023 använt sociala kanaler i en kampanj för att nå allmänheten i syfte att väcka intresse för uppdraget som nämndeman. För att få mer information om uppdraget som nämndeman och hur man gör för att bli nominerad och vald hänvisades till webbplatsen domstol.se/namndeman.

Under kampanjen användes 3 filmer om cirka 30 sekunder och 5 bildanimationer (ihopklippta stillbilder) om cirka 12 sekunder där nämndemän berättade om sitt uppdrag. Huvudbudskapet var "Vanligt folk med ett ovanligt viktigt uppdrag". Materialet användes både i annonser och organiska inlägg.

Annonserna riktades till presumtiva nämndemän bland allmänheten i åldern 18 – 55 år. De riktades till personer med olika intressen (domstol, samhällsfrågor, ideell organisation, dömande makt, volontärarbete, civilrätt, Högsta domstolen och förvaltningsrätt). Det var en total målgrupp om cirka 1 100 000 personer. Detta för att nå samhällsintresserade personer utanför de partipolitiska kretsarna och i den åldersgrupp som är underrepresenterad i nämndemannakåren.

Kampanjen byggde på annonser på Facebook Bli nämndeman. Annonserna optimerades i olika perioder för att dels skapa räckvidd, dels generera klick till webbplatsen.

Domstolsverket arbetade även med viss organisk spridning på Facebook Bli nämndeman, Facebook Domstolsverket och LinkedIn Sveriges Domstolar. De flesta av inläggen på Facebook Bli nämndeman sponsrades. Dessutom gjordes ett inlägg om Sveriges yngsta nämndeman, som länkade till en redaktionell text på domstol.se/namndeman.

Källor till analysen är Domstolsverkets statistik från de egna kontona på Facebook och LinkedIn.

Rapport och analys är gjord av Domstolsverket.

Resultat annonsering Facebook Bli nämndeman

Tidsperiod	20230316-20230604 (11 veckor)
Kostnad	24 752 kr
Räckvidd	381 245
Antal videovisningar	706 682
Inläggsinteraktioner	117 284
Länkklick	15 888
Videovisningar upp till 25 procent	92 281
Inläggsdelningar	67

Facebooksidan Bli nämndeman har 1 021 följare per 20231003.

Räckvidd: Antal personer som sett annonserna minst en gång.

Antal videovisningar (uppspelning av video): Detta mått räknar när en video börjar att spelas upp efter att en exponering för videon har räknats. Uppspelningar av video sker antingen när en video börjar spelas upp automatiskt eller på grund av att någon klickat för att spela upp videon.

Inläggsinteraktioner (åtgärder): Inkluderar alla aktiviteter som personer utför rörande annonserna medan de körs. Inläggsinteraktioner kan inkludera aktiviteter som att reagera på, kommentera eller dela annonsen, visa videoklipp eller klicka på länk.

Länkklick: Antalet klick på länkar i annonsen som lett till domstol.se/nämndeman (ingår även i inläggsinteraktioner).

Videovisningar upp till 25 procent: Så många tittade på videos (bildanimationer och filmer) i minst 25 % av tiden.

Inläggsdelningar: Ingår även i Inläggsinteraktioner.

Källa: Facebook

Resultat inlägg på Facebook Bli nämndeman

Organiska inlägg inklusive sponsrade	
Tidsperiod	20230316-20230604
Kostnad sponsring	3 203 kr
Räckvidd	22 400 (varav 14 817 från sponsrade inlägg)
Antal videovisningar	10 824 (varav 7 148 från sponsrade inlägg)
Reaktioner	458 (varav 218 från sponsrade inlägg)
Länkklick	1 762 (varav 1 282 från sponsrade inlägg)
Inläggsdelningar	70 (varav 35 från sponsrade inlägg)

Facebooksidan Bli nämndeman har 1 021 följare per 20231003.

Tretton organiska inlägg gjordes på Facebook Bli nämndeman. Elva av dem var sponsrade.

Ett av inläggen handlade om Sveriges yngsta nämndeman: Räckvidd 1 262, reaktioner 67, länkklick 27, inläggsdelningar 5. Länkade till en redaktionell text på [domstol.se/namndeman](https://www.domstol.se/namndeman).

Räckvidd: Antal personer som sett annonserna minst en gång.

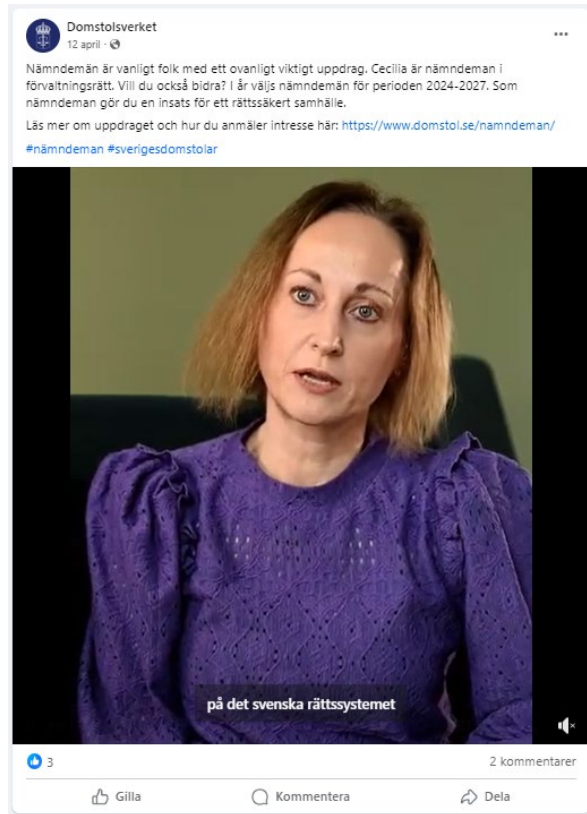
Videovisningar: Visning på minst 3 sekunder.

Reaktioner: Gilla, älska, ledsen, arg o.s.v. Inte klickat eller delat.

Länkklick: Antalet klick på länkar i inlägget som lett till [domstol.se/namndeman](https://www.domstol.se/namndeman).

Källa: Facebook

Resultat inlägg på Facebook Domstolsverket

Sex organiska inlägg gjordes på LinkedIn Sveriges Domstolar.

Räckvidd: Antal personer som sett annonserna minst en gång.

Videovisningar: Visning på minst 3 sekunder.

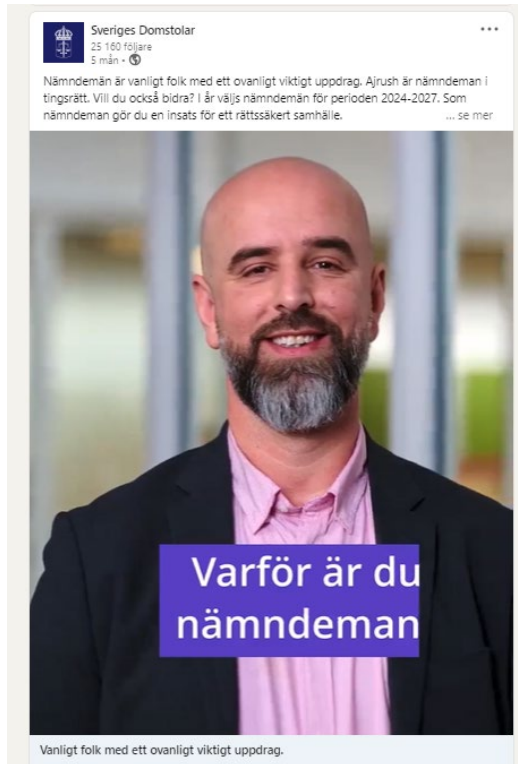
Reaktioner: Gilla, älska, ledsen, arg och så vidare. Inte klickat eller delat.

Länkklick: Antalet klick på länkar i inlägget som lett till domstol.se/namndeman

Källa: Facebook

Organiska inlägg på kontot	
Tidsperiod	20230316-20230604
Räckvidd	1 520
Antal videovisningar	790
Reaktioner	45
Länkklick	39
Inläggsdelningar	8

Resultat inlägg på LinkedIn Sveriges Domstolar

Organiska inlägg på kontot	
Tidsperiod	20230316-20230604
Antal visningar	55 324
Antal videovisningar	11 470
Reaktioner	604
Klick	2 281
Inläggsdelningar	22

Fem organiska inlägg gjordes på LinkedIn.

Ett av inläggen handlade om Sveriges yngsta nämndeman: 26 581 visningar, reaktioner 404, klick 1 528, inläggsdelningar 5. Länkade till dold sida på domstol.se/namndeman.

Visningar: Antal som har sett inlägget.

Videovisningar: Visning på minst 2 sekunder medan filmen upptar minst 50 procent av skärmen.

Reaktioner: Gilla, fira, ge stöd och så vidare. Inte klickat och delat.

Klick: Klick på inlägget.

Källa: LinkedIn

Om kommentarer

Under kampanjperioden

Annonseringen på Facebook Bli nämndeman generade drygt 100 kommentarer.

De organiska inläggen på LinkedIn Sveriges Domstolar genererade 8 kommentarer. Inläggen på Facebook Bli nämndeman gav 45 kommentarer och inläggen på Facebook Domstolsverket gav 7.

Övervägande delen av kommentarerna handlade om systemet med att nämndemännen blir utsedda av politiska partier, att det är ett opolitiskt uppdrag och partiernas krav på partimedlemskap. Dessa kommentarer var oftast negativa.

Några enstaka kommentarer handlar om sovande nämndemän och ersättning. De hade en negativ ton.

Några var också positiva, uttryckte intresse för uppdraget, frågor om behörighetskrav och utbildning, om vikten av nämndemän i en demokrati samt uppmaning till att söka.

Domstolsverket har bemött ett fåtal kommentarer för att svara på frågor och att undvika spridning av information som inte är korrekt.

Facebook Bli nämndeman Annonser

Några kommentarer

Idiotiskt krav att man i princip måste vara medlem i ett parti! Jag försökte men sa rakt ut att om du inte är medlem så kommer du inte att bli nominerad! Gav upp o gick med i Hemvärnet istället. Man vill ju dra sitt strå till stacken!

Vanligt folk är inte alltid medlemmar i ett politiskt parti, underlätta för oss som inte är det att kunna bli nämndeman, så får ni nog fler intresserade.

Vanligt folk som politiker skulle inte få sitta på sådana positioner. Dom friar ju skyldiga på löpande band hela tiden. Dom har inte ens utbildning.

Synd att man måste tillhöra ett politiskt parti...

Jag var nämndeman när jag var runt 30 år. Det kan jag rekommendera. En lär sig mycket och det är intressant. Sen undrar jag om namnet ska ändras till nämndeperson.

Jag vill bli nämndeman och har kontaktat både M och S. De säger att villkoret för att kunna bli nominerad är att bli medlem i resp parti. Jag vill inte bli någon tvångsmedlem så jag kan alltså inte bli nämndeman. Har vi inte föreningsfrihet i vårt land, jo, då borde man kunna få bli nämndeman utan att bli medlem i ett parti.

Det behövs kloka nämndemän, sök!

Är det inte dags att avskaffa kravet att man ska vara politiskt aktiv i ett parti för att kunna vara nämndeman?

Får nämndemän betalt när de sover? Varit på flera rättegångar när det skett.

Beklämmande att man ska medlem i ett politiskt parti...det är väl precis det man vill undvika???? Ingen politisk agenda och nämndemän som är helt neutrala ska det vara. Gör om och gör rätt

Varför kallar man det nämndeman år 2023? Det finns kvinnor som är verksamma inom uppdraget.

En viktig uppgift för att demokratin ska fungera

Jag har försökt, men får bara svaret att de redan har folk dom vill välja om.

Organiska inlägg

Facebook Bli nämndeman
Facebook Domstolsverket
LinkedIn Sveriges Domstolar

Några kommentarer

*Jobbet som nämndeman/kvinna är ett intressant jobb och man får en inblick hur lagarna är. Jag har jobbat med det i snart 13 år och jag har en syn på lagarna som jag inte skulle haft om jag inte hade gjort det. Vad jag tycker så borde alla göra det någon gång i framtiden för att förstå varför en del blir friade och hur rättssamhället fungerar.

*Urusel ersättning som skattas.

** Ett land som Sverige där skenrättegångar börjat bli allt vanligare, kan knappast beskrivas som ett rättssäkert samhälle.

***Synd bara att man måste gå igenom ett parti, trots att det är ett opolitiskt uppdrag, för att bli nominerad och även om man egentligen inte behöver vara medlem för att bli nominerad så kräver partierna det i sina stadgar! Iaf i de fall jag hört om.

*I praktiken krävs det medlemskap i någon av de politiska partierna eftersom dom har mandatet att föreslå nämndemännen. Vilket utesluter 95% av den vuxna befolkningen att kunna anmäla intresse.

*Politiker som dömer i Sveriges domstolar – obegripligt system!

*Vi är många äldre nämndemän och ser också att det skulle kunna locka även unga personer åt detta lysande uppdrag. Läget är detsamma både på domstolarna där jag tjänstgör nämligen tingsrätten samt förvaltningsrätten.

****Inlägg om Sveriges yngsta nämndeman:* Grattis till Saga här. Så trevligt inslag här, hoppas hon kommer att trivas med sin post i Falu tingsrätt.

*** *Inlägg om Sveriges yngsta nämndeman:* Heja heja! Jättebra så viktigt uppdrag. Jag är 48 år och varit nämndeman i 23 år. Det är viktigt med tillväxt. Lycka till i ditt uppdrag.

* Facebook Bli nämndeman

** Facebook Domstolsverket

*** LinkedIn Sveriges Domstolar

Slutsatser

Uppsättningen av annonskampanjen på Facebook Bli nämndeman syftade under de första 5 veckorna till att uppnå så stor räckvidd som möjligt bland målgruppen om cirka 1 100 000 personer. Resterande period på 6 veckorna hade som målsättning att uppnå klick till webbplatsen.

Räckvidden kan anses god då annonserna visats för 380 000 personer minst en gång.

Antalet inläggsinteraktioner på annonserna (alla aktiviteter som personer utför rörande annonserna medan de körs, till exempel reagera på, kommentera eller dela annonsen, visa videoklipp eller klicka på länk) uppgick till drygt 117 000. Av dessa är nästan 16 000 klick på länk till webbplatsen, vilket tyder på att många ville veta mer. Nästan 70 personer har delat annonserna.

Annonserna har genererat cirka 700 000 videovisningar. Över 90 000 av dessa tittade på filmer och bildanimationer i minst 25 procent av tiden, vilket tyder på intresse.

Kampanjen inför valet 2019*, som inkluderade även Instagram och Messenger och hade ett annat upplägg, gav under 8 veckor 505 775 videovisningar. Det var 84 000 ThruPlays (man tittade på hela filmen eller minst 15 sekunder) samt en räckvidd på 314 000.

Antalet följare på Facebooksidan Bli nämndeman är 1 021 följare (per 20231003), en ökning med 34 procent sedan början av året.

Sammanfattningsvis har många nåtts av budskapen och visat intresse även om de inte klickat på länken.

Slutsatser

De organiska inläggen på Facebook Bli nämndeman, Facebook Domstolsverket och LinkedIn Sveriges Domstolar genererade tillsammans cirka 23 000 videovisningar, cirka hälften på Facebook Bli nämndeman och hälften på LinkedIn Sveriges Domstolar. Totalt gav det cirka 4 000 länkklick. Antalet delningar var 100. De flesta organiska inläggen på Facebook Bli nämndeman sponsrades och det gav en betydande skjuts åt spridningen.

Med tanke på att spridningen var stor under kampanjperioden så var antalet kommentarer förhållandevis litet, ett hundratal.

Övervägande delen av kommentarerna handlade om systemet med att nämndemännen blir utsedda av politiska partier och partiernas krav på partimedlemskap. Dessa kommentarer var oftast negativa. Några kommentarer var positiva, uttryckte intresse för uppdraget, tillexempel frågor om behörighetskrav och utbildning, om vikten av nämndemän i en demokrati samt uppmaning till att söka.

Sammanställning enkät till valda nämndemän

Kommunikationsinsatser inför nämndemannavalet
2023

Innehåll

- Fakta om enkäten
- Sammanställning av svar
- Slutsatser

Fakta om enkäten

Enkäten riktade sig till de nämndemän som valts att tjänstgöra under mandatperioden 2024-2023. Den skickades till 7 781 nämndemän. Av dessa har 32 fallit bort på grund av felaktiga mejladresser.

Syftet med dessa enkätfrågor var att utvärdera nämndemannakårens sammansättning efter valet 2023 med tyngdpunkt på ålder och rekrytering utanför partipolitiska kretsarna.

Syftet var också att utvärdera Domstolsverkets kommunikation riktad till målgruppen inför nämndemannavalet, främst hur de fick information om uppdraget som nämndeman.

Kommunikationsinsatserna har bestått av annonsering i sociala medier, information på webbplatsen domstol.se/namndeman samt tryckt information.

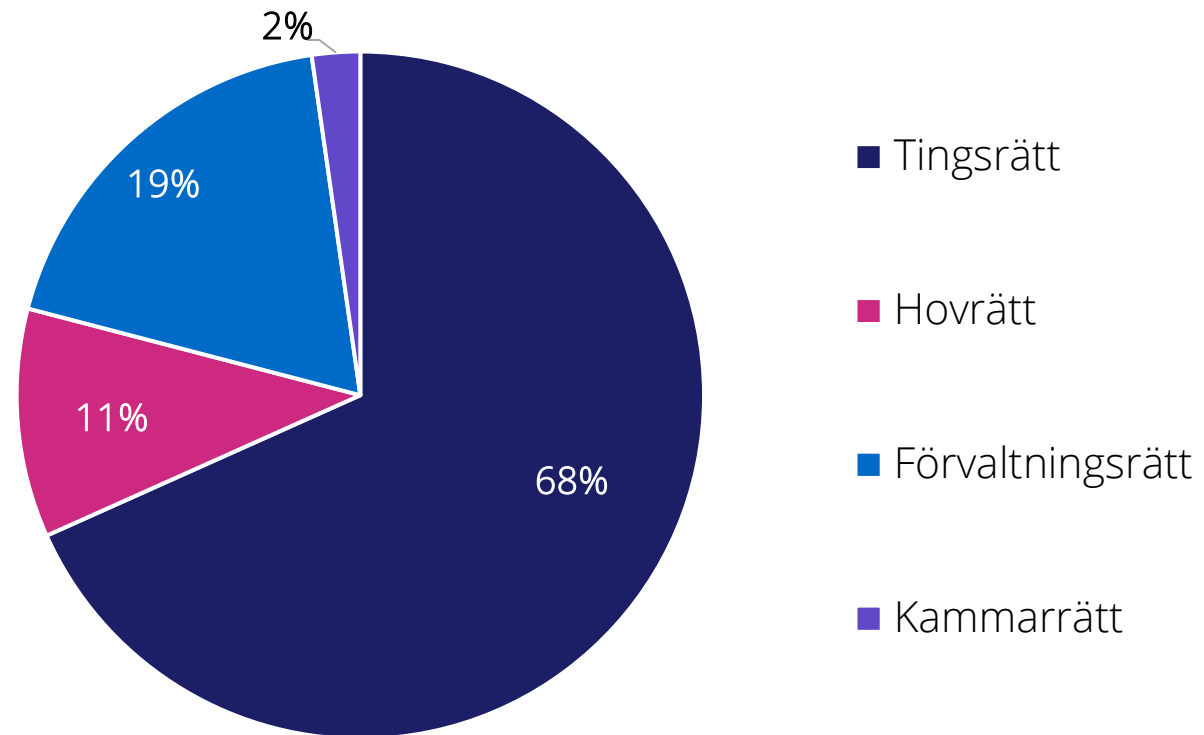
Domstolsverket mejlade ut enkäten 2024-01-15, sista svarsdag var 2024-01-25. En påminnelse gick ut 2024-01-19.

6 147 respondenter har fullföljt enkäten.

Svarsfrekvensen är 79 %.

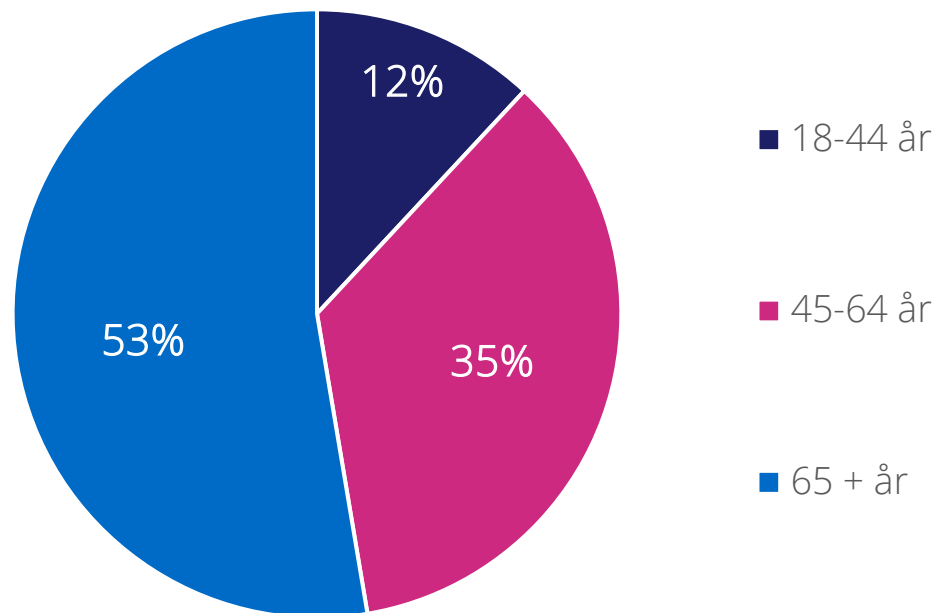
Sammanställning och analys är gjord av Domstolsverket.

Var tjänstgör du som nämndeman?

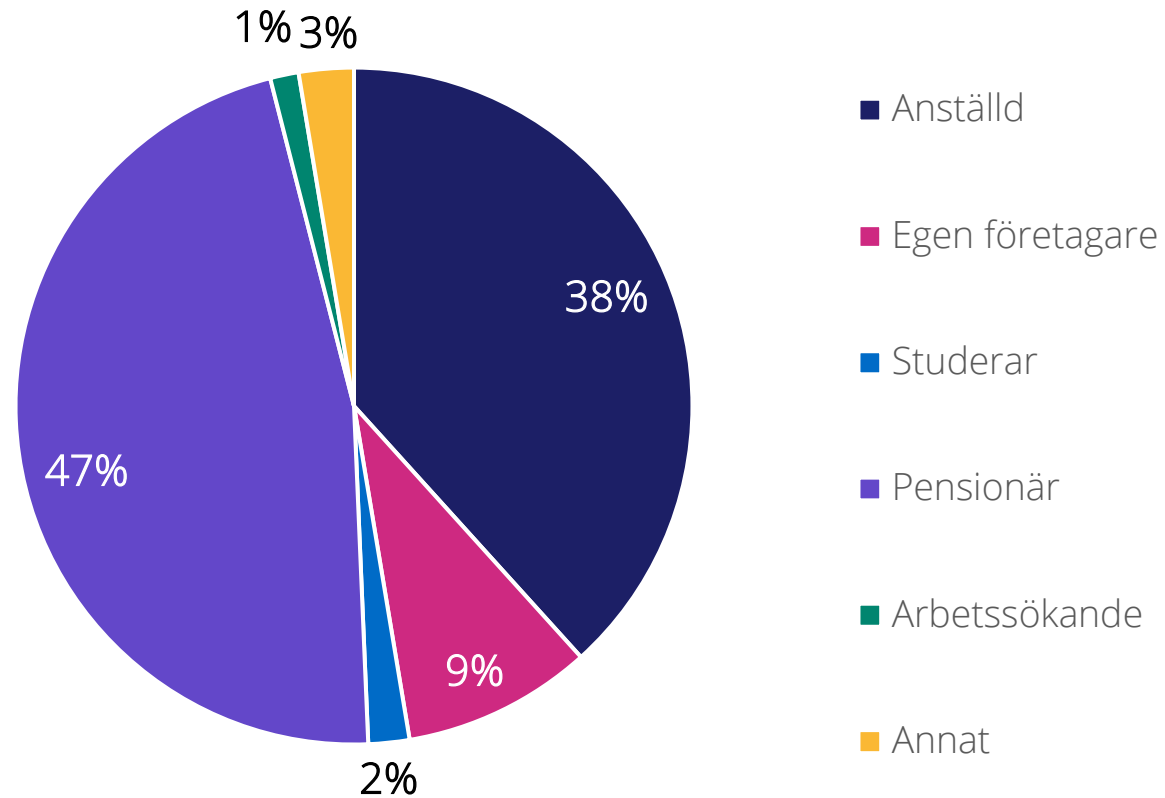
Kommentar: Antal respondenter 6 180.

Vilken åldersgrupp tillhör du?

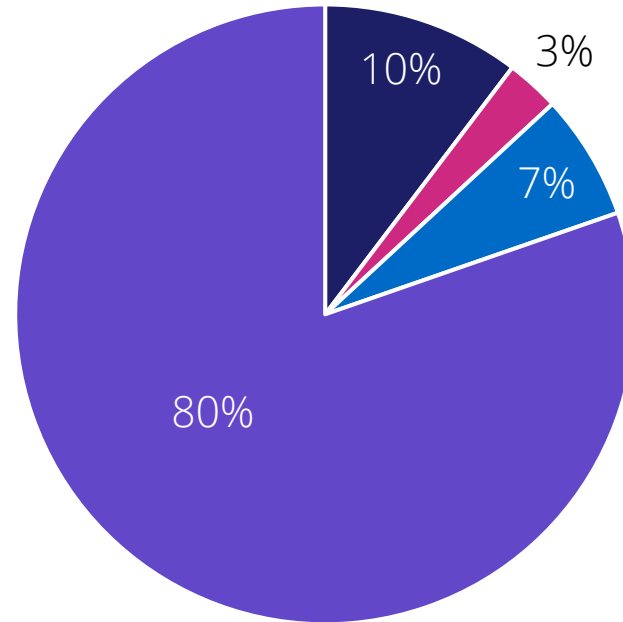
Kommentar: Antal respondenter 6 178

Vad har du för huvudsaklig sysselsättning?

Kommentar: Antal respondenter 6 175

Vad har du för bakgrund?

- Utrikes född
- Inrikes född med två utrikes födda föräldrar
- Inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder
- Inrikes född med två inrikes födda föräldrar

Riket:

Utrikes född: 23 %

Inrikes född med två utrikes födda föräldrar: 4 %

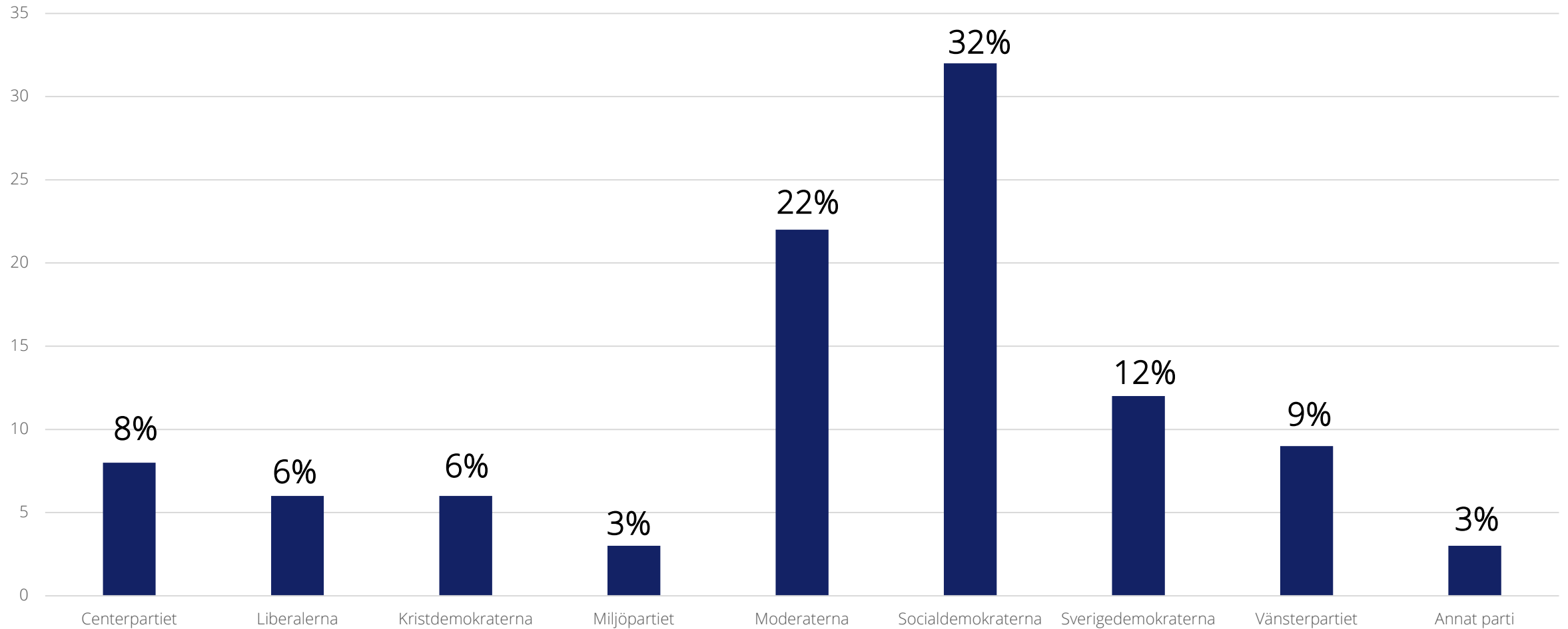
Inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder: 7 %

Inrikes född med två inrikes födda föräldrar: 66 %

Per 1 november 2023. Källa: SCB

Kommentar: Antal respondenter 6 168

Vilket parti nominerade dig när du valdes till nämndeman?

Kommentar: Antal respondenter 6 167

Nominerande parti, Fördjupning

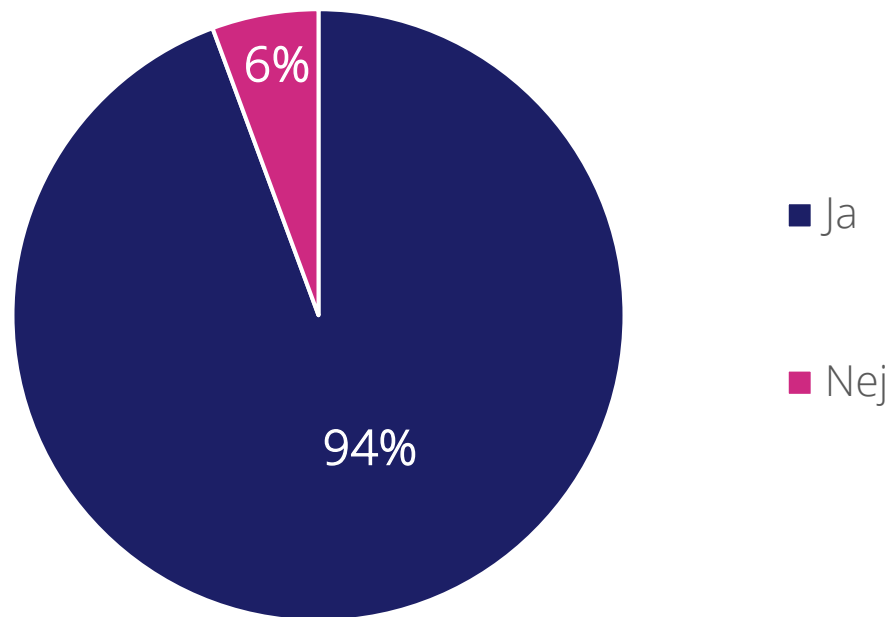
Nämndemän som är **18-44 år** har främst nominerats av Miljöpartiet (27%), Vänsterpartiet (21%) och annat parti (13%).

Nämndemän som är **45-64 år** har främst nominerats av Sverigedemokraterna (41%), Kristdemokraterna (40%) och Socialdemokraterna (36 %) samt annat parti (36 %).

Nämndemän som är **65 år eller äldre** har främst nominerats av Liberalerna (60%), Moderaterna (55%) och Centerpartiet (54%).

Kommentar: Antal respondenter 6 167

Var du medlem i partiet när du blev nominerad?

Kommentar: Antal respondenter 6 166

Var du medlem i partiet när du blev nominerad? Fördjupning

Av nämndemän **18-44 år** var (89 %) medlemmar i partiet när de blev nominerade.

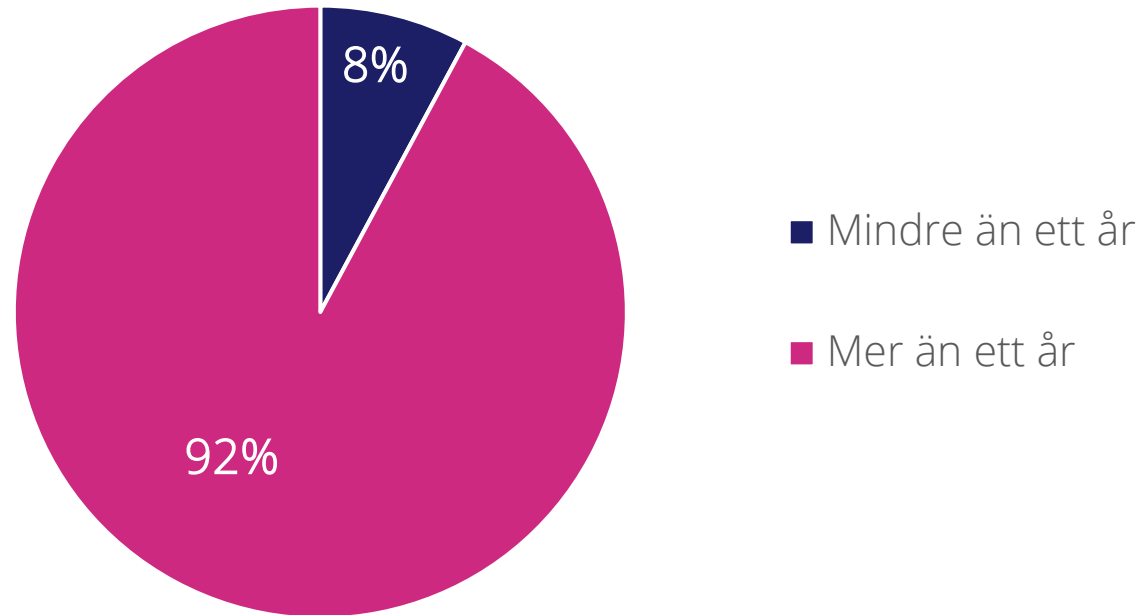
Av nämndemän **45-64 år** var (93 %) medlemmar i partiet när de blev nominerade.

Av nämndemän **65 år eller äldre** var (96 %) medlemmar i partiet när de blev nominerade.

De nämndemän som *inte var medlemmar i partiet när de blev nominerade* (347 personer), nominerades främst av Miljöpartiet (36 %), annat parti (9 %) samt Centerpartiet (8 %) och Kristdemokraterna (8%).

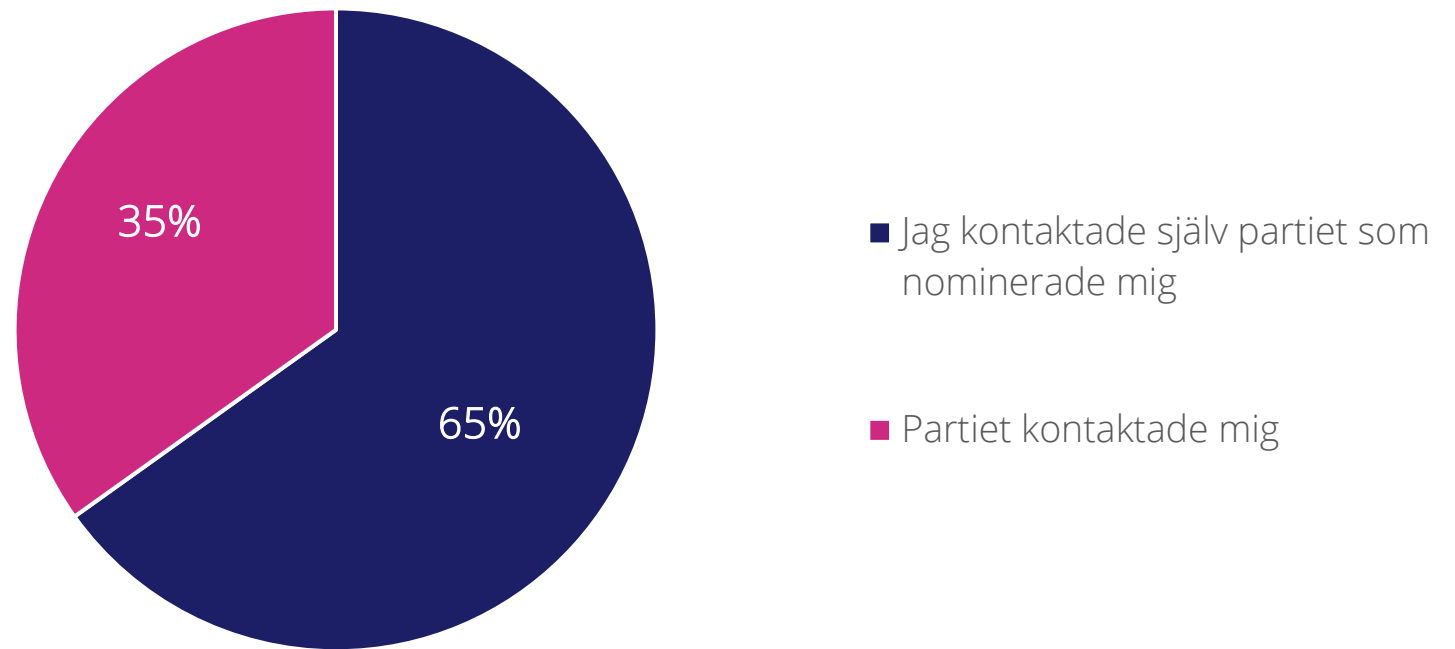
Kommentar: Antal respondenter 6 166

Hur länge har du varit medlem i partiet?

Kommentar: Antal respondenter 5 817. Frågan ställdes till de som har svarat Ja på frågan "Var du medlem i partiet när du blev nominerad?".

Hur gick det till när du blev nominerad?

Kommentar: Antal respondenter 347. Frågan ställdes till de som har svarat Nej på frågan "Var du medlem i partiet när du blev nominerad?".

Hur gick det till när du blev nominerad? Fördjupning

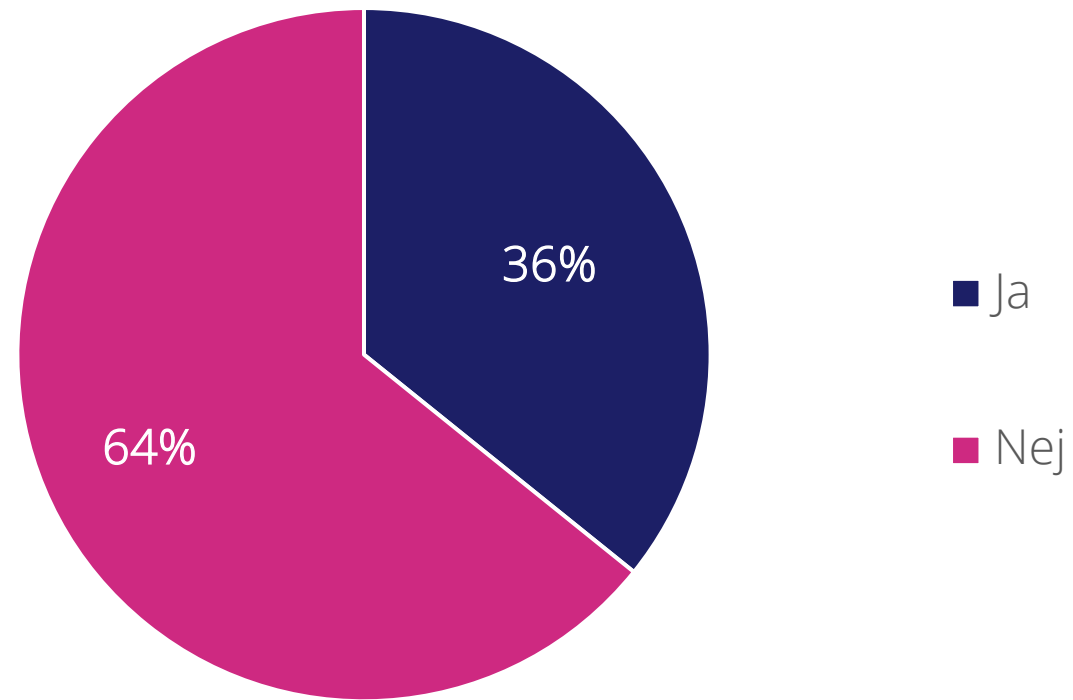
Bland nämndemän som är **18-44 år** var 29 % som blev kontaktade av partiet.

Bland nämndemän som är **45-64 år** var 32 % som blev kontaktade av partiet.

Bland nämndemän som är **65 år eller äldre** var 43 % som blev kontaktade av partiet.

Kommentar: Antal respondenter 347. Frågan ställdes till de som har svarat Nej på frågan " Var du medlem i partiet när du blev nominerad?".

Är det här första året som du tjänstgör som nämndeman?

Kommentar: Antal respondenter 6 164

Är det här första året som du tjänstgör som nämndeman? Fördjupning

Bland de nämndemän som *inte var medlemmar* i partiet (347 personer) när de nominerades är det hälften (51%) som tjänstgör som nämndeman för första gången.

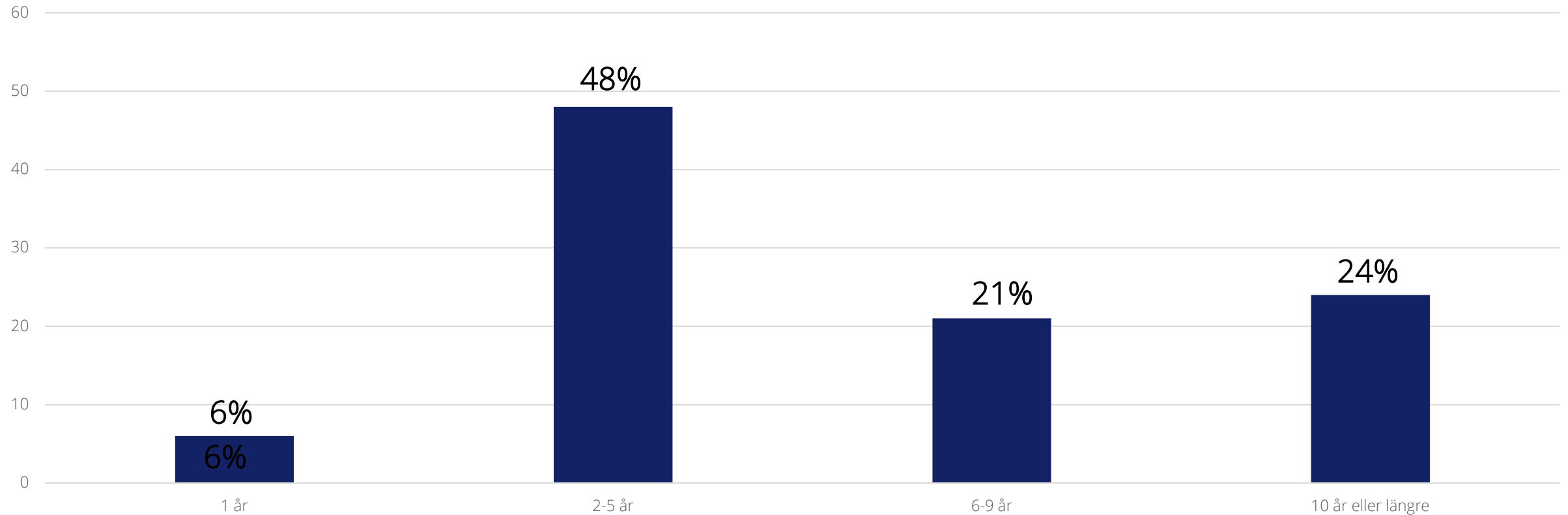
Bland de nämndemän som *var medlemmar* i partiet (5 817 personer) när de nominerades är det drygt en tredjedel (35%) som tjänstgör som nämndeman för första gången.

Kommentar: Antal respondenter 6 164

De nämndemän som *tjänstgör för första gången* (2 206 personer) nominerades främst av Sverigedemokraterna (46%), Vänsterpartiet (42%) och annat parti (42%).

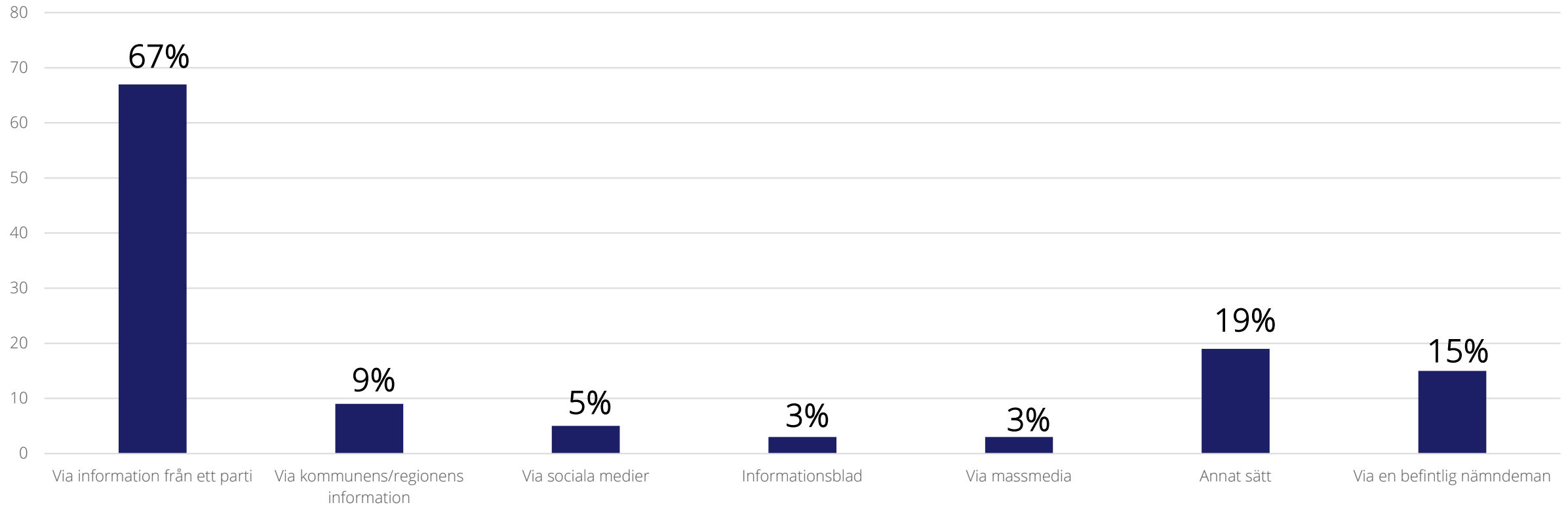
Kommentar: Antal respondenter 6 164

Hur länge har du varit nämndeman innan den här mandatperioden?

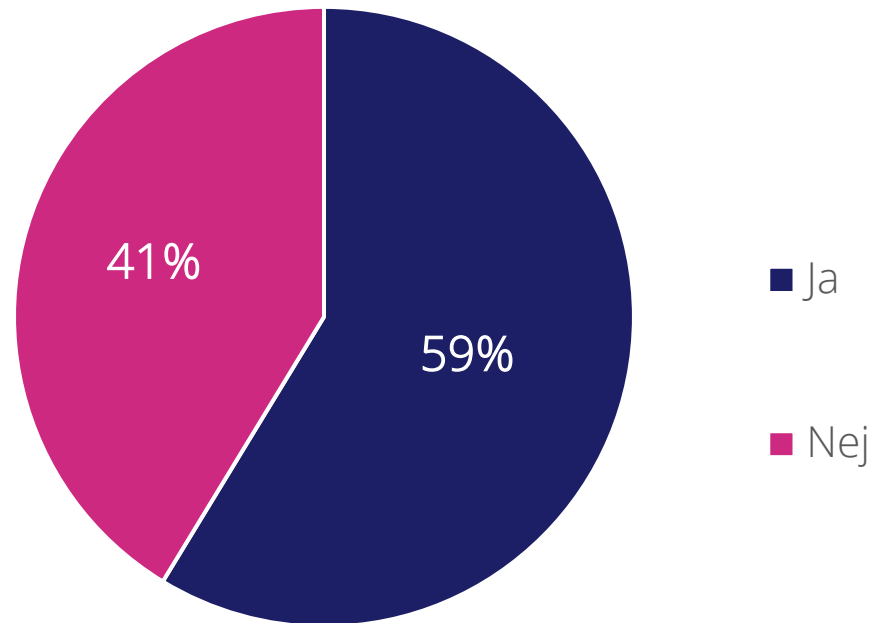
Kommentar: Antal respondenter 3 956. Frågan ställdes till de som har svarat Nej på frågan "Är det här första året som du tjänstgör som nämndeman?" .

Hur fick du reda på att det var dags för nämndemannaval?

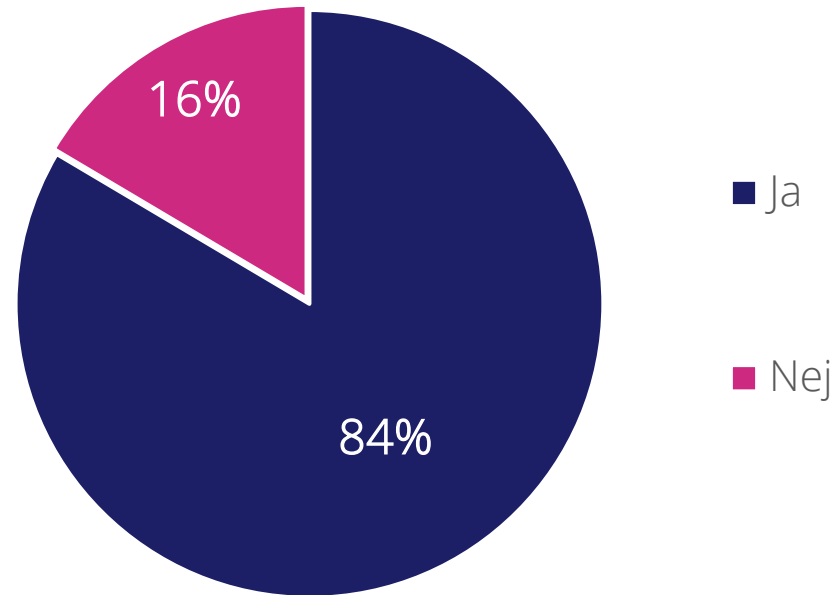
Kommentar: Antal respondenter 2 206. Frågan ställs till de som svarat Ja på frågan "Är det här första året som du tjänstgör som nämndeman?". Flera alternativ kunde väljas.

Besökte du webbplatsen domstol.se/nämndeman?

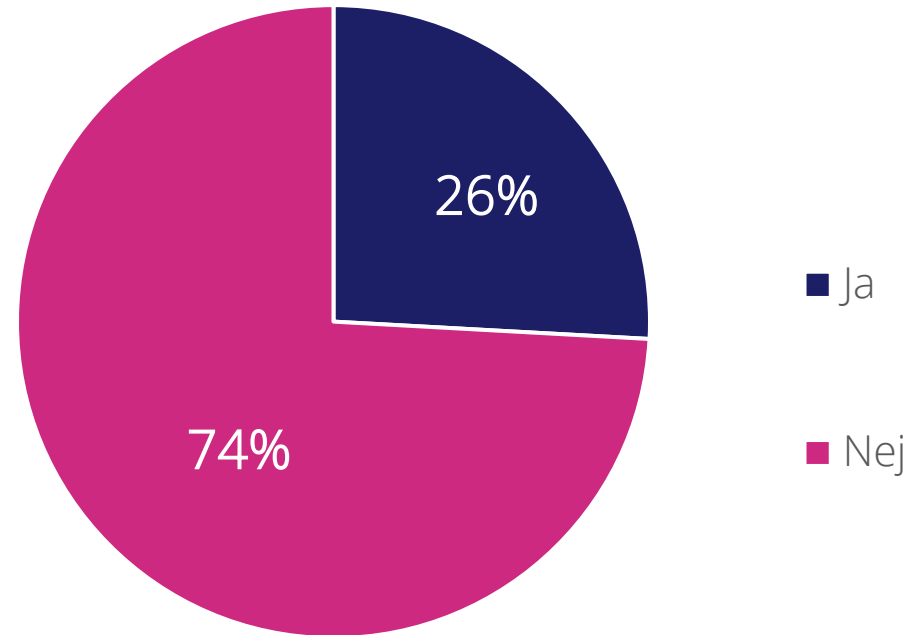
Kommentar: Antal respondenter 6 156.

Bidrog webbplatsen till ditt intresse för att bli nämndeman?

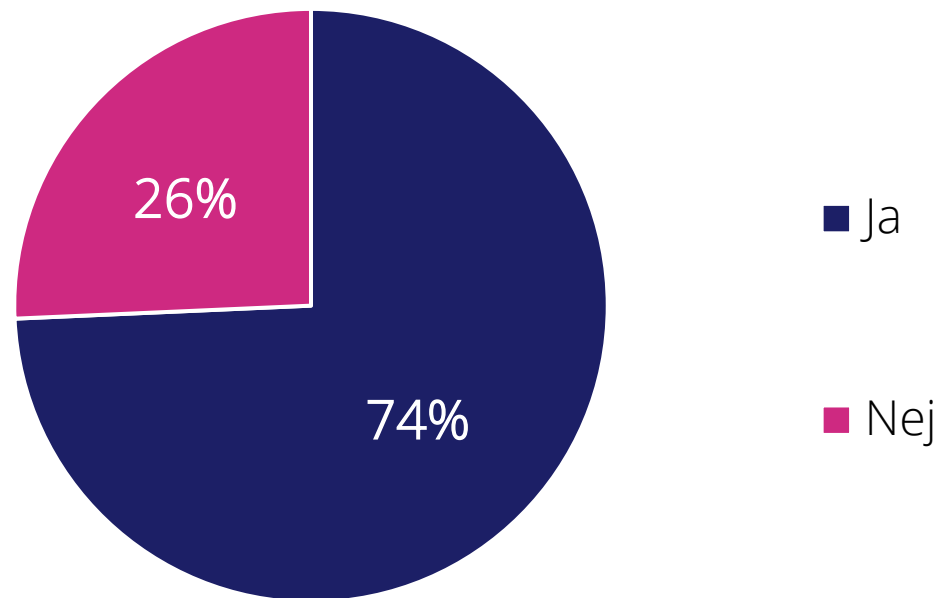
Kommentar: Antal respondenter 1 353. Frågan ställdes till de som svarat Ja på frågan "Besökte du webbplatsen [domstol.se/namndeman?](https://domstol.se/namndeman/)".

Har du sett dessa inlägg på sociala medier om att bli nämndeman?

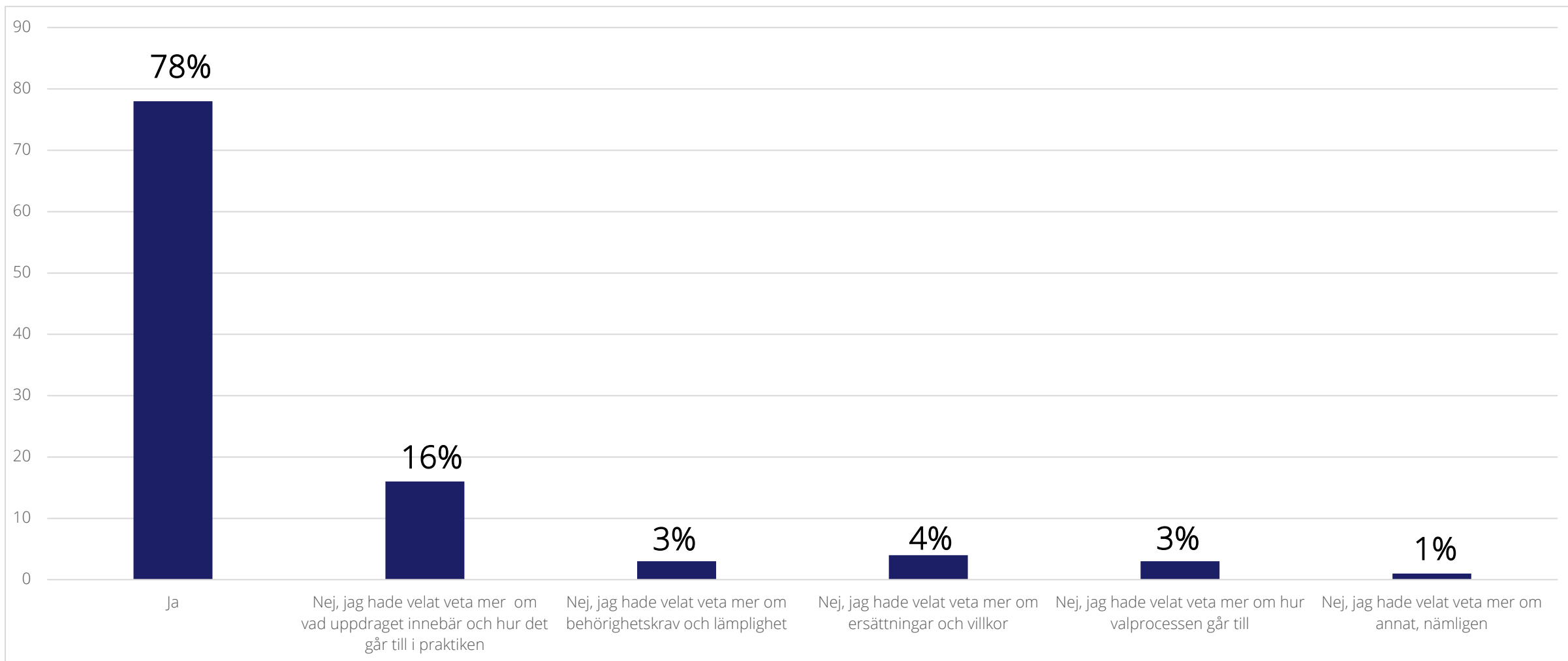
Kommentar: Antal respondenter 6 153.

Bidrog inläggen till ditt intresse för att bli nämndeman?

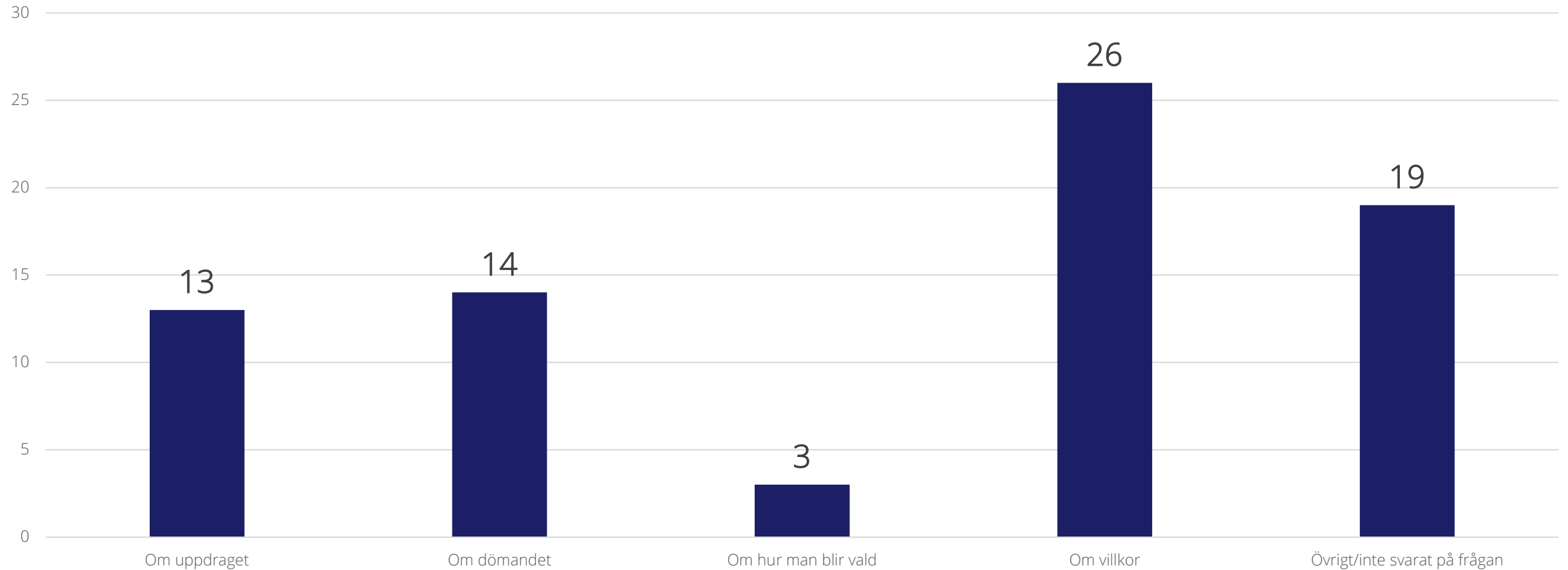
Kommentar: Antal respondenter 393. Frågan ställdes till de som svarat Ja på frågan "Har du sett dessa inlägg på sociala medier om att bli nämndeman?".

Fick du den information du behövde innan du blev vald till nämndeman?

Kommentar: Antal respondenter 6150. Respondenterna kunde välja flera Nej-alternativ.

Fritextfråga - Vad hade du velat ha mer information om innan du blev vald till nämndeman?

Kommentar: Antal respondenter 68. Staplarna visar antal svar per kategori. Respondenterna kunde ange flera kategorier i denna fritextfråga.

Fick du den information du behövde innan du blev vald till nämndeman? Fördjupning

De nämndemän som *tjänstgör för första gången* (2 203 personer) svarar att de fick den information de behövde (71%) innan de blev valda, "Nej, jag hade velat veta mer om vad uppdraget innebär och hur det går till i praktiken" (23%), "Nej, jag hade velat veta mer om ersättningar och villkor" (6%), "Nej, jag hade velat veta mer om hur valprocessen går till" (5%) och "Nej, jag hade velat veta mer om behörighetskrav och lämplighet" (4%).

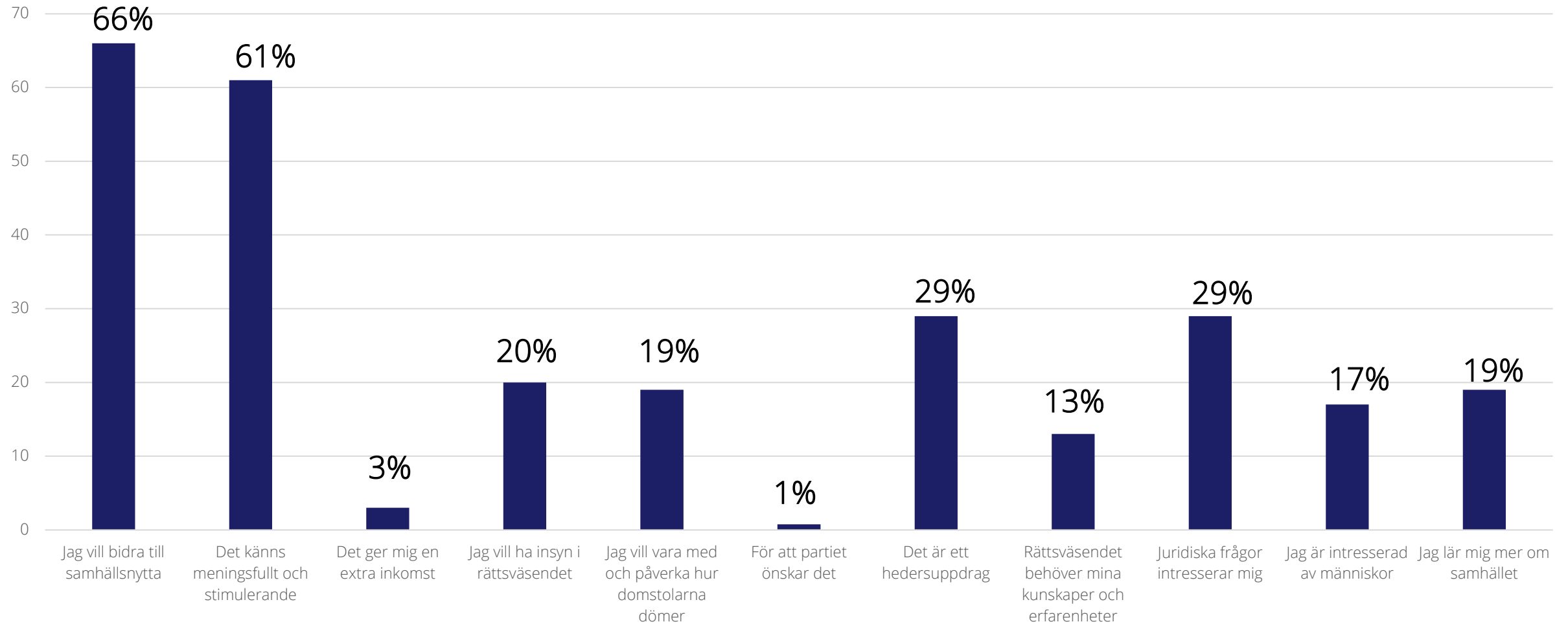
Kommentar: Antal respondenter 6 149. Respondenterna kunde välja flera Nej-alternativ.

De nämndemän som *var medlemmar i ett parti vid nominering* (5 803 personer) svarar att de fick den information de behövde (79%) innan de blev valda, "Nej, jag hade velat veta mer om vad uppdraget innebär och hur det går till i praktiken" (16%), "Nej, jag hade velat veta mer om ersättningar och villkor" (4%), "Nej, jag hade velat veta mer om hur valprocessen går till" (3%) och "Nej, jag hade velat veta mer om behörighetskrav och lämplighet" (3%).

De nämndemän som *inte var medlemmar i ett parti vid nominering* (347 personer) svarar att de fick den information de behövde (69%) innan de blev valda, "Nej, jag hade velat veta mer om vad uppdraget innebär och hur det går till i praktiken" (23%), "Nej, jag hade velat veta mer om hur valprocessen går till" (9%) och "Nej, jag hade velat veta mer om ersättningar och villkor" (8%).

Kommentar: Antal respondenter 6 150. Respondenterna kunde välja flera Nej-alternativ.

Varför vill du vara nämndeman?

Kommentar: Antal respondenter 6 147. Max tre alternativ kunde väljas.

Varför vill du vara nämndeman? Fördjupning

De nämndemän som *tjänstgör för första gången* (2 203 personer) svarar "Jag vill bidra till samhällsnytta" (71%), "Det känns meningsfullt och stimulerande" (58%), "Juridiska frågor intresserar mig" (31%) och "Det är ett hedersuppdrag" (30%).

De nämndemän som har *tjänstgjort tidigare* (3 943 personer) svarar "Jag vill bidra till samhällsnytta" (63%), "Det känns meningsfullt och stimulerande" (62%), "Det är ett hedersuppdrag" (29%) och "Juridiska frågor intresserar mig" (27%).

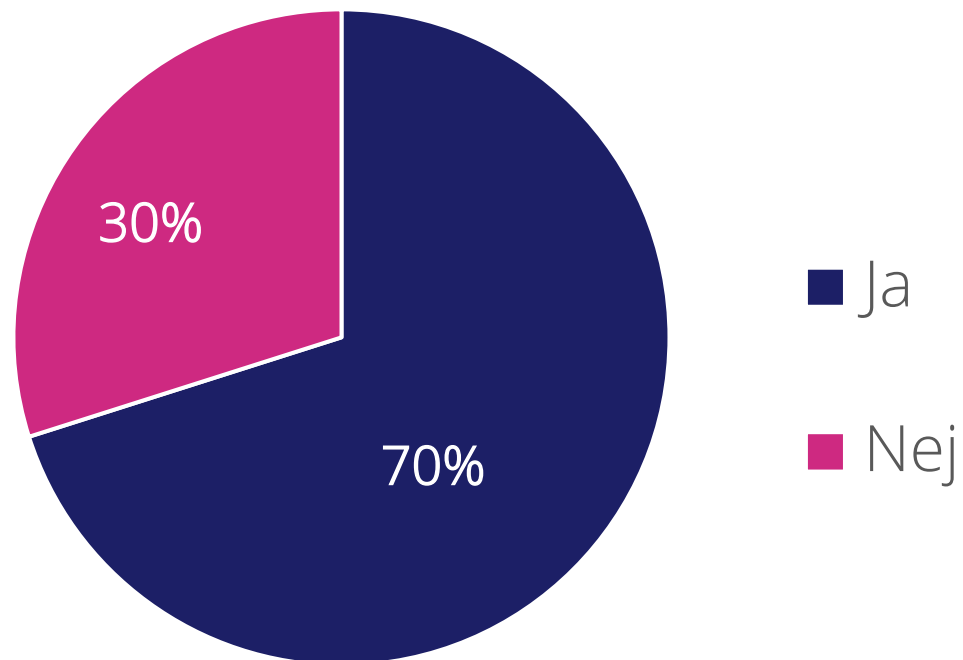
Kommentar: Antal respondenter 6 146. Flera alternativ kunde väljas.

De nämndemän som var *medlemmar i ett parti när de nominerades* (5 800 personer) svarar "Jag vill bidra till samhällsnytta" (24%), "Det känns meningsfullt och stimulerande" (22%), "Det är ett hedersuppdrag" (11%) och "Juridiska frågor intresserar mig" (10%).

De nämndemän som *inte var medlemmar i ett parti när de nominerades* (347 personer) svarar "Jag vill bidra till samhällsnytta" (25%), "Det känns meningsfullt och stimulerande" (21%), "Juridiska frågor intresserar mig" (12%), "Jag lär mig mer om samhället" (9%) och "Jag vill ha insyn i rättsväsendet" (9%).

Kommentar: Antal respondenter 6 147. Flera alternativ kunde väljas.

Har du tipsat någon annan om uppdraget som nämndeman inför denna mandatperiod?

Kommentar: Antal respondenter 3 943. Frågan ställdes till dem som varit nämndemän tidigare.

Slutsatser

Enligt enkätundersökningen är drygt en tiondel (12%) av nämndemännen i *åldern 18-44 år*, vilket är en minskning sedan föregående undersökning efter valet 2019* (16%). Drygt hälften (53 %) av nämndemännen är *65 år eller äldre*, gruppen har ökat något sedan föregående undersökning (48 %). *Åldersgruppen 45-64 år* är i princip oförändrad (35%). Det tyder på att nämndemannakåren blivit äldre.

Merparten av nämndemännen är *födda* i Sverige och har två inrikes födda föräldrar, vilket inte är någon skillnad jämfört med föregående undersökning.

Nästan hälften av nämndemännen är *pensionärer* (47%), det är en ökning (3%) jämfört med föregående undersökning. Näst största grupp är *anställda* (38%) därefter kommer *egenföretagare* (9%). Det är samma nivå för dessa två grupper jämfört från föregående undersökning.

Sammanlagt hälften av nämndemännen har *nominerats av Socialdemokraterna* (32%) eller *Moderaterna* (22%), en liten ökning (3%) jämfört med resultatet från föregående undersökning.

De allra flesta (94%) var *medlemmar i ett parti när de nominerades*. Av dessa har merparten (92%) varit medlemmar i partiet i mer än ett år. Det är marginellt fler (8%) nämndemän som varit medlemmar mindre än ett år jämfört med föregående undersökning (7%). Det kan tyda på att det finns nämndemän som blev partianslutna för att få en möjlighet att bli valda. Av nämndemän 18-44 år var 89% medlemmar i partiet när de blev nominerade, att jämföra med 96% för gruppen 65 år eller äldre. Motsvarande siffror vid föregående undersökning var 92% respektive 97%. Det tyder på att gruppen icke partianslutna har ökat något (3%) bland yngre nämndemän.

Av de nämndemän som *inte var medlemmar i partiet när de blev nominerade* (347 personer), nominerades främst av Miljöpartiet (36%), annat parti (9%) och Centerpartiet (8%) samt Kristdemokraterna (8%). Även i föregående undersökning hade Miljöpartiet andelsmässigt flest nomineringar utanför partiet (25%).

Av de nämndemän som *inte var medlemmar i partier vid nomineringen* (347 personer) var det två tredjedelar (65%) som själva kontaktade partier för att bli nominerade. Det är en ökning från föregående val då flera själva kontaktade partier (56%). I gruppen 18-44 år var det (29%) som blev kontaktade av partierna, en ökning med 10% jämfört med föregående undersökning. I gruppen 45-64 år blev (32%) kontaktade jämfört vilket är en minskning med 11%. I gruppen 65 år eller äldre var siffran 43%, ungefär samma nivå som tidigare.

* Rapport långsiktiga nämndemannauppdraget 2016-2019, bilaga 4

Slutsatser

En tredjedel (36%) av alla nämndemän *tjänstgör nu för första gången*. Det är en skillnad mot föregående val* då 41% tjänstgjorde för första gången. Det tyder på att nämndemannakåren fortsatt förnyas men inte i lika stor utsträckning tidigare.

Bland nämndemän som *inte var medlemmar i partiet* (347 personer) när de nominerades så tjänstgör hälften (51%) för första gången, samma nivå jämfört med föregående val* (49%).

Av de nämndemän som *tjänstgör för första gången* har 46 % nomineras av Sverigedemokraterna, 42 % av Vänsterpartiet och 42 % av annat parti.

Nästan hälften (48%) *har tjänstgjort* som nämndeman i 2-5 år *innan nuvarande mandatperiod*. Cirka en fjärdedel av nämndemännen i 6-9 år respektive i 10 år eller längre. Ett fåtal nämndemän (6%) har tjänstgjort ett år innan nuvarande mandatperiod. Detta är ingen skillnad jämfört med tidigare år*.

Flera kanaler bidrog till kännedomen om nämndemannavalet. Merparten (67%) av de nya nämndemännen *fick främst reda på att det var dags för nämndemannaval* från ett parti, vilket är något färre (75%) jämfört med föregående val*. Kännedom på annat sätt (19%) och via befintliga nämndemän (15%) ökade något från föregående undersökning*. Cirka en tiondel (9%) av nämndemännen upplevde att de fick kännedom från kommunens/regionens information. Även sociala medier (5%), massmedia (3%) det tryckta informationsbladet (3%) har bidragit till kännedom. Respondenterna kunde i enkäten ange flera kanaler.

Det tyder på att Domstolsverkets kampanj till allmänheten har gett effekt, men det som partierna och de befintliga nämndemännen gör för att göra valet känt är mycket viktigt.

* Rapport långsiktiga nämndemannauppdraget 2016-2019, bilaga 3

Slutsatser

Knappt två tredjedelar (59%) av samtliga nämndemän har *besökt webbplatsen*. Av de som besökte webbplatsen angav majoriteten (84%), att den bidrog till intresse för att bli nämndeman. Det är ett gott betyg och tyder på att domstol.se/namndeman fyller en viktig funktion och är en etablerad kanal.

Ungefär en fjärdedel (26%) av samtliga nämndemän har sett *inlägg på sociala medier* om att bli nämndeman. Av de som såg inläggen angav tre fjärdedelar (74%) att de bidrog till intresse för att bli nämndeman. Det tyder på inlägg i sociala medier fyller en viktig funktion för att väcka intresse och driva trafik till webbplatsen bland dem som sett inläggen.

Bland samtliga nämndemän tyckte majoriteten (78%) att de fick den information de behövde innan de blev valda. Motsvarande siffra för de nämndemän som tjänstgör för första gången är 71%. En fjärdedel (23%) av de som tjänstgör för första gången hade velat veta mer om vad uppdraget innebär och hur det går till i praktiken.

De mest förekommande *drivkrafterna för att vara nämndeman* är främst viljan att bidra till samhällsnytta (66%), att det känns meningsfullt och stimulerande (61%), att juridiska frågor intresserar (29%) och att det är ett hedersuppdrag (29%).

Värt att notera är en tiondel av de som var *medlemmar i ett parti* när de nominerades (11%) har angett att en drivkraft är att det är ett hedersuppdrag. Bland de som *inte var medlemmar i ett parti* när de nominerades anger en tiondel (9%) att en drivkraft är att få insyn i rättsväsendet. I övrigt är förhållandet mellan drivkrafterna desamma oavsett om de var partimedlemmar eller inte.

Vid en jämförelse mellan de nämndemän som *tjänstgör för första gången* och *de som varit nämndemän tidigare* är det inte större skillnad mellan drivkrafterna.

Av de som varit nämndemän tidigare anger nästan tre fjärdedelar (70%) att de tipsat någon annan om uppdraget som nämndemän inför mandatperioden 2024-2027. Det vittnar om att de flesta i denna grupp trivs med sitt uppdrag och lyssnat på Domstolsverkets uppmaning att tipsa.